

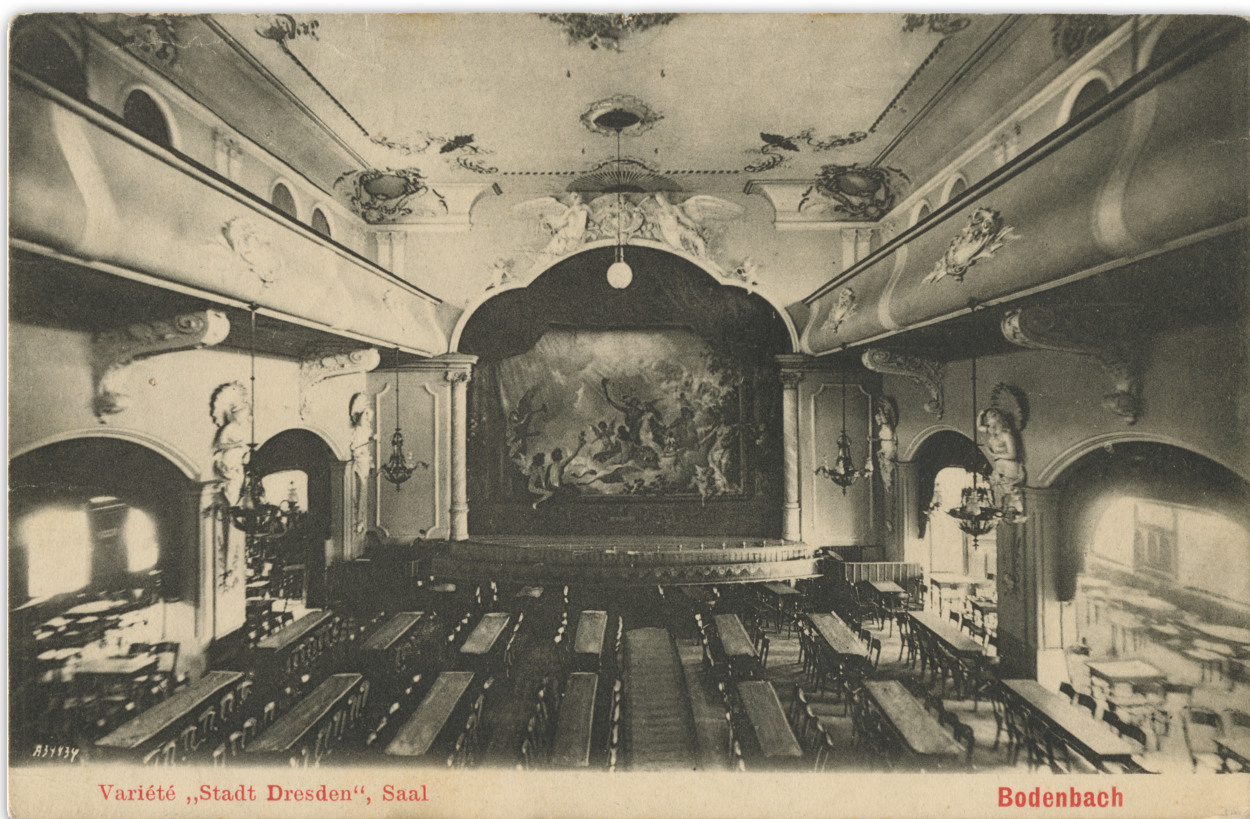
Středoškolská odborná činnost

Obor 15 - Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Devadesát let Městského divadla Děčín

1918-2008

Divadlo Děčín – Děčín divadelní

Variété „Stadt Dresden“, Saal

Bodenbach

Autor:
Vít Pokorný
Gymnázium Děčín
405 02 Děčín, septima

Ústecký kraj

Konzultant práce:
Mgr. Milan Šonka
(Gymnázium Děčín)

Děčín, 2009

Prohlašuji tímto, že jsem soutěžní práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Milana Šonky a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další informační zdroje včetně internetu. Zadavatelem práce bylo Městské divadlo Děčín.

V Děčíně dne 25. března 2008

vlastnoruční podpis autora

Mgr. Milan Šonka, konzultant práce

MgA. Petr Michálek, zadavatel práce
ředitel Městského divadla Děčín

Poděkování

Děkuji Mgr. Milanu Šonkovi za odborné rady, podnětné připomínky a za pomoc, kterou mi věnoval.

Za zapůjčení dokumentů a za pomoc při jejich hledání autor děkuje děčínským pobočkám Státního oblastního archivu v Litoměřicích, Městskému divadlu Děčín, Oblastnímu muzeu Děčín, Divadelnímu souboru Karel Čapek, Evě Dědičové, Jaroslavě Jiroutkové, Petru Jozovi a Naděždě Nové. Za poskytnutí rozhovoru autor děkuje Rudolfu Felzmannovi, Pavlu Panenkovi, Josefu Bartákovi, Naděždě Nové, Stanislavě Holíkové, Evě Dědičové, Jaroslavě Jiroutkové, Karlu Malému, Heleně Mrázkové a Soně Kerschové.

Anotace

Práce popisuje devadesát let historie Městského divadla Děčín a více než šedesát let činnosti děčínských ochotnických spolků. Prostřednictvím publikace budou čtenáři přiblíženy dějiny profesionální i amatérské podoby divadla v Děčíně. Zároveň je kladen důraz na spolupráci členů ochotnických spolků s profesionálními divadelníky, a to zejména ředitele Městského divadla Děčín. Podařilo se zachytit téma doposud takřka neznámé, avšak pro dějiny Děčínska velmi podstatné.

Klíčová slova

divadlo, ochotníci, umělecký spolek, dějiny

Používané zkratky

DS KČ	Divadelní spolek Karel Čapek Děčín
DS ZK RÚT	Divadelní spolek ZK RÚT
DSO	Děčínský symfonický orchestr
KaSS Děčín	Kulturní a společenské středisko Děčín
MdD	Městské divadlo Děčín
MNV	Místní národní výbor
ONV	Okresní národní výbor
SOMD	Symfonický orchestr města Děčína

Obsah

1	Čestné prohlášení
2	Poděkování
3	Anotace
3	Klíčová slova
4	Používané zkratky
5	Obsah
7	Slovo autora
7	Motivace autora
7	Práce se zdroji
9	Úvodem
10	Divadlo Děčín v proměnách času
10	Kočovné společnosti a divadelní spolky
10	Vznik městského divadla
11	Děčínské divadlo za první republiky
12	Stadttheater Aussig-Tetschen-Bodenbach v letech válečných
12	České divadlo v Podmoklech po druhé světové válce
13	Léta padesátá a šedesátá
15	Městské divadlo Děčín v éře normalizace
16	Osmnáct let samostatného Městského divadla Děčín
18	Současná situace a projekty Městského divadla Děčín
22	Děčínští ochotníci po roce 1945
24	DS ZK RÚT a DS ZK Energetiky
26	Divadelní studio při Městském divadle Děčín
28	DS Karel Čapek Děčín
32	SOMD a DSO
35	Slovo závěrem
36	Přehled ředitelů Městského divadla Děčín
37	Seznam použité literatury
38	Poznámky k textu
47	Obrazová příloha
47	Městské divadlo Děčín
51	DS ZK RÚT a DS ZK Energetiky
54	Divadelní studio při Městském divadle Děčín

55	DS Karel Čapek Děčín
62	SOMD a DSO
63	Ředitelé Městského divadla Děčín

Slovo autora

Motivace autora

Na samém počátku této práce byla velmi silná osobní vazba na Městské divadlo Děčín. Skvělé koncerty, jedinečná představení i výjimečně zajímavá ochotnická přehlídka po léta posilovaly vztah autora ke kultuře i k děčínskému divadlu konkrétně. Vznikalo tak pouto k budově divadla i k příběhům, jež se k děčínské scéně váží. Nabídka pana ředitele Petra Michálka zpracovat historii divadla se tak setkala s velkou chutí a nadšením.

Další důvod, proč se pustit do bádání, tkvěl již v samotném zjištění, že se děčínským divadlem dosud nezabývala žádná vědecká studie. Přestože byli Děčínští po dlouhá léta dávání za vzor ochotníkům v celém Československu, o jejich činnosti nebyla dosud vydána jediná publikace. Protože místní amatérští divadelníci nezřídka působili ve spolupráci s městským divadlem, osudy jejich spolků v mnohém dokreslují změny, jimiž divadlo procházelo. Bylo tedy vhodné věnovat polovinu práce právě jim.

Pro sepsání této brožury byly podstatné i osobní rozhovory s pamětníky, již ochotnickému divadlu zasvětili celý život. Jen díky nim bylo možné zmapovat i počátky divadelnických sdružení po druhé světové válce. Přitom je nutné podotknout, že tato možnost se váže na několik málo osobností. Pokud bychom nezaznamenali jejich svědectví, pro příští generace by zůstala nedosažitelná. Má práce tedy zachycuje dnes často připomínanou „orální“ historii.

Motivací bylo i praktické využití brožury jako prezentačního materiálu divadla. Dohoda s Městským divadlem Děčín autorovi zaručila, že text bude po grafických úpravách vydán a bude dostupný pro všechny zájemce.

Práce se zdroji

Při vyhodnocování informací bylo potřeba počínat si velmi opatrně, neustále ověřovat důvěryhodnost zdrojů a zjištěná fakta zasazovat do náležitých souvislostí. Protože se dochovalo jen omezené množství archivních materiálů, bylo leckdy nezbytné vycházet i z rozhovorů s pamětníky a z kusých zpráv statistik a propagandistických ročenek předlistopadového období. Pokud se zdroje v určitém bodě rozcházejí, byla s odůvodněním uvedena pouze nejpravděpodobnější varianta nebo byl v poznámkách ponechán prostor i dalším možnostem.

Pro některá období minulosti divadla dobové materiály téměř chybí. V takovém případě bylo nutné se na dané sezóny doptávat v rozhovorech či zkoumat dobový tisk v podobě plakátů a divadelních programů.

Vyhodnocování získaných dat se ukázalo být obtížným úkolem, jelikož takřka každý údaj musel být doplněn o vysvětlující komentář. Stejný problém se opakoval v souvislosti s citacemi. Bylo třeba kriticky zkoumat přesnost a pravdivost zjištěných fakt, případně je i uvádět na pravou míru. Největší obtíže se pojily jednoznačně s léty normalizace, kdy oficiální zprávy často nedávají představu o skutečném dění v divadle a dokonce si i protiřečí ve výpovědích pamětníků.

Čtenáře, jenž by měl zájem rozšířit své obzory a zjistit o Městském divadle Děčín více, můžeme odkázat na několik odborných publikací ze seznamu použité literatury. O děčínském divadelnictví za Rakouska-Uherska a v době první republiky píše nejpodrobněji německý autor Alfred Herr ve studii *Heimatkreis Tetschen-Bodenbach*. Divadelní sezóny v letech 1945 až 1947 velmi detailně popisuje zpráva referenta ONV v Děčíně Josefa Hofmana. Historici Hana Slavičková a Jan Smetana v knihách *Děčínská zastavení* a *Město Děčín a okolí* zachycují celé dějiny divadla, avšak pouze v hrubějších obrysech. Naproti tomu Josef Doležal se ve své práci *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese* zaměřil většinou na amatérskou divadelní činnost.

Úvodem

Děčínské divadlo bylo vždy fenoménem. Již za první republiky se v něm konala velkolepá představení (byla zde provedena například Wagnerova opera Tannhäuser), velké a významné soubory sem pořádaly zájezdy. Po skončení druhé světové války bylo divadlo obnoveno, oproti letům předválečným se zde hrálo česky.

K příchodu osídlenců do sudetského pohraničí se váže druhá pozoruhodnost, kterou je naprosto nevídaný rozkvět ochotnického divadla. Děčínský okres v podstatě od druhé poloviny čtyřicátých let slouží za vzor všem českým ochotníkům. Mnohé soubory sice neměly dlouhého trvání, avšak velká část vyvíjela činnost po mnoho let. Ještě v šedesátých letech se setkáváme s přibližně třiceti skupinami, jejich počet ale postupem času poklesl. Děčíňští jsou dodnes oporou Svazu českých divadelních ochotníků, jelikož několik členů Divadelního spolku Karel Čapek působí v jeho vedení.

Neméně důležitá je řada úspěchů děčínských souborů na festivalech amatérského divadla a nejvyšší ocenění, udělená mnoha místním hercům.

Přestože minulost děčínského divadla a divadelnictví tvoří velmi významnou kapitolu v dějinách města, nebyla dosud zpracována. Materiály pro zpracování dějin německého divadla chybí a pamětníci již nežijí, v případě toho českého je však situace o poznání lepší. Proto se tato brožura omezuje na bádání přibližně od roku 1945, situaci do druhé světové války pouze stručně popisuje.

Cílem této publikace je vytvořit prezenční materiál pro Městské divadlo Děčín, a tak zachycuje historii divadla a vývoj divadelnictví v souvislosti s ním. Nutně se tak musela omezit na zpracování jen několika nejvýznamnějších souborů, jež měly k městskému divadlu nejbliže.

Divadlo Děčín v proměnách času

Kočovné společnosti a divadelní spolky

První divadelní vystoupení v Děčíně prováděli kočovní herci a místní ochotníci, a tak o počátcích děčínského divadelnictví najdeme jen strohé informace. „*Archivní prameny obsahují doklady o divadelních představeních v Děčíně (tj. na pravém labském břehu, viz poznámka 113) již v 16. století a od 18. století se množí zprávy o kočovných společnostech, které zde často hostovaly v různých hostincích,*“ napsal historik Jan Smetana.¹ Podle knihy Hany Slavičkové Děčínská zastavení se první představením na podmokelské straně Děčina datuje rokem 1829. Josef Doležal však odhaduje, že „*začátky ochotnického divadla na Děčínsku spadají do šedesátých let devatenáctého století, kdy se začaly zakládat české spolky (Beseda Podmokly, Česká beseda Děčín, Řemeslnická beseda, která měla pořádání divadelních představení zakotveno i ve svých stanovách).*“²

Nejstarší podmokelská představení byla „*spojena s produkcí kočovných hereckých a hudebních společností, které vystupovaly pod širým nebem nebo v sálech hostinců,*“³ vysvětluje Hana Slavičková.⁴ Josef Doležal k aktivitě místních ochotníků poznamenává, že „*hráno bylo nepravidelně a názvy her se nezachovaly.*“⁵ V Oblastním muzeu Děčín můžeme dohledat vstupenky na představení, která se hrála na děčínském zámku z popudu hraběte Thuna.

V polovině 19. století došlo k velkému rozvoji Podmokel, spjatému se stavbou železniční trati z Prahy do Drážďan. Hana Slavičková doplňuje, že tento „*ruch do Podmokel přitahoval nejrůznější potulné muzikanty, artisty a divadelní společnosti (např. Stracheovu společnost nebo Feichtingerovo divadlo).*“ Rychlý nárůst počtu obyvatel zanedlouho umožnil i vlastní ochotnickou činnost. „*Divadlo se pokoušely hrát nejrůznější spolky, až se zformovaly skutečné ochotnické soubory, a to v Podmoklech i v Děčíně,*“ upřesňuje Hana Slavičková.⁶

„*Z roku 1878 (...) jsou záznamy o dvou představeních: Umělcové na pouti a Čech a Němec,*“⁷ napsal Josef Doležal. Ten ve své knize dále zaznamenal, že roku 1879 se v Děčíně hrálo drama Král Václav a že roku 1881 proběhla „*sbírka mezi ochotníky na obnovení Národního divadla.*“⁸ V souvislosti s tím je třeba podotknout, že česká menšina ve městě byla nepočtená. Podle Josefa Doležala se až do roku 1918 „*omezovala na nepatrný počet českých řemeslníků, drobných živnostníků a na české služebnictvo zámecké.*“⁹

Vznik městského divadla

Budova dnešního Městského divadla Děčín byla postavena v roce 1901.¹⁰ Zadavatelem stavby byla podmokelská pivovarská společnost hraběte Františka Thuna, jež divadlo posléze spravovala.¹¹ Jak píše Hana Slavičková, byl „*již tehdy objekt varieté spojen s hotelem s restaurací, který v roce 1901 jeho nájemkyně F. Koschanetzová dala přestavět, ale také s vedlejším činžovním domem.*“¹² Prameny potvrzují, že všechny tři budovy pronajímal hrabě Thun, jehož pivovar měl v divadelní restauraci odbytiště. Kulturní ročenka z roku 1967 k tomu dodává, že architektem budovy byl G. F. Pilz, pozdější ředitel divadla, a že realizace stavby byla svěřena staviteli Schikentanzovi.¹³

Na počátku století v dnešním městském divadle fungovaly pod stejným názvem hotel a varieté¹⁴ „Zur Stadt Dresden“. Střídala se zde vystoupení artistická s filmovými a divadelními představeními. Kromě nich se zde „konaly koncerty, plesy a spolková shromáždění.“¹⁵

Dalším milníkem byla léta 1910 až 1911, kdy zde „G. J. Grand provozoval první stálý kinematograf v Děčíně, ale pouze jako doplněk varietních a divadelních představení.“¹⁶ Dělo se tak v době, kdy v Děčíně a v Podmoklech vznikaly četné menší biografy. Hana Slavíčková nás zpravuje o tom, že v podmokelském Varieté tehdy vystupovaly „kočovné a ochotnické společnosti, ale i profesionální činoherní, operetní a operní soubory.“¹⁷

Pro děčínské divadlo je zásadním datem rok 1918. „Divadelní ředitelé se střídali až do roku 1918, kdy budovu odkoupil ředitel divadelní společnosti G.F. Pilz, pocházející ze staré herecké rodiny. Jeho děd T. Pilz založil roku 1850 kočovnou společnost, která slavila úspěchy po severních a západních Čechách (...), ale i v Děčíně a Podmoklech. S odkoupením divadla G. F. Pilzem získalo město stálo scénu. Pilz měl četné umělecké kontakty, které umožnily hostování významných umělců (např. i z vídeňského Burgtheatru),“^{18,19} píše se v Děčínských zastaveních. Jan Smetana vyvozuje, že tímto v Podmoklech „vznikla samostatná divadelní budova.“^{20,21}

Děčínské divadlo bylo odpočátku stagionovou scénou. To znamená, že zde soubory pouze hostovaly, vlastní soubor divadlo nemělo. Rudolf Felzmann, bývalý ředitel děčínského divadla, se domnívá, že za moment vzniku skutečné divadelní budovy se dá považovat instalace tahů.²² Webové stránky divadla přibližují, že „nový majitel G. F. Pilz přístavbou jeviště a provaziště roku 1918 rozšířil možnosti využití sálu.“²³ Rok 1918 tedy můžeme chápat jako rok skutečného vzniku Městského divadla Děčín.

Pamětník Karel Malý vzpomíná, že až do poloviny třicátých let, kdy bylo postaveno dnešní kino Sněžník, byl program divadelní smíšený s artistickým. Poté prý artisté své kousky předváděli v městském kině.²⁴

Děčínské divadlo za první republiky

Informace z prvorepublikového období jsou bohužel velmi sporé. Co se hrálo, prakticky není možné zjistit.²⁵ Víme alespoň tolik, že 7. září 1925 byly v Podmoklech uvedeny Hoffmanovy povídky, 8. září opera Dalibor a 11. září Hubička v podání Divadla sdružených divadel východočeských.

Aktivitu ochotnických souborů zachycuje práce Josefa Doležala. Díky ní se můžeme dopátrat, že 11.3. 1927 byl „založen vzdělávací a divadelní spolek Vojan v Podmoklech, člen ÚMDOČ,“²⁶ fungující do roku 1938. Víme také, že letech 1928 až 1938 se v sokolském domě (hotel Praha) na pravém labském břehu hrálo loutkové divadlo.^{27,28}

Mladí lidé, žáci a studenti, nezůstávali stranou dění. Roku „1935 hrála Česká obecná škola v Podmoklech a České gymnázium v Děčíně.“²⁹ 27. května 1937 se v hotelu Praha v Děčíně uskutečnilo několik koncertů u příležitosti oslavy narozenin Edvarda Beneše. Velkou část z oslav připravili a sehráli děčínská a ústecká gymnazista.

Po uzavření mnichovské dohody připadly Podmokly i Děčín třetí říši. Ze Sudet

narychlo odešla převážná část málo početného českého obyvatelstva. Jan Smetana poznamenává, že „jednou z prvních starostí henleinovského starosty Podmokel, zvoleného v září 1938, bylo uzavření městského divadla.“³⁰ Z toho lze usoudit, jak důležité v určitém historickém období divadlo bylo, jevilo-li se tomuto režimu tak nebezpečným.

Stadttheater Aussig-Tetschen-Bodenbach v letech válečných

Je známo, že roku 1939 podnikatel Pilz děčínské divadlo prodal městu Podmokly.³¹ To bylo krátce nato spojeno s divadlem ústeckým. A tak až do konce druhé světové války tvořily obě scény jeden celek.³² Díky tomu v Děčíně hostovali i opravdu jedineční umělci. Další výhodou bylo nesporně i to, že spojená scéna mohla provozovat vlastní představení. Válečná léta jsou tak jediným obdobím, v němž mělo děčínské divadlo svůj vlastní umělecký soubor. Fakticky to znamenalo, že v Děčíně hráli ústečtí umělci.^{33,34}

Po stránce hraného repertoáru jsme odkázáni pouze na čtyři brožury, z nichž dvě nejsou opatřeny datem a třetí byla vydána u příležitosti spojení divadel v sezóně 1938/1939, čtvrtá obsahuje program z divadelní sezóny 1939/1940. Není třeba dodávat, že v těchto publikacích je patrný vliv dobové propagandy.³⁵

V první polovině čtyřicátých let ve spojeném tělese ústeckého a děčínského divadla působil jako dramaturg Adolf Branden. Orchester řídil Fritz Rieger, druhým dirigentem byl Ernst Schickentanz. Funkci ředitele zastával Anton Grund.

Program sezóny 1939/1940 působí velmi bohatě i vyváženě. Činohře byla věnována zhruba polovina repertoáru, čtvrtinu tvořily operety a čtvrtinu opery. Je znát, že němečtí divadelníci se nezalekli ani těžkých kusů. V programu se objevují jména jako Schiller, Lessing, Mozart, Beethoven, ze zahraničních autorů Puccini, Bizet, Verdi, Shakespeare, ale také Smetana. Dočteme se, že němečtí umělci hráli dokonce Smetanovu operu „Der verkaufte Braut“ (Prodaná nevěsta).

České divadlo v Podmoklech po druhé světové válce

Poválečnou činnost divadla shrnuje publikace České Švýcarsko s tepnou lodní dopravy, Děčín. V polovině září 1945 podniklo 26 členů Národní fronty, děčínských a podmokelských úřadů a korporací inspekci celé budovy a shledalo její stav velmi ochuzeným.³⁶ Největšími nedostatky tehdy trpělo osvětlení jeviště, ale také hlediště. „Na malé a nepraktické jeviště a na stísněné prostory si ředitelé divadla stěžovali již od roku 1909,“ připomíná Hana Slavičková.³⁷

Rekonstrukcí byl pověřen Dod'a Pražský, první poválečný ředitel divadla. Již před komunistickým únorovým převratem byly provedeny některé stavební úpravy.³⁸ Dod'a Pražský dříve působil jako pražský kabaretiér, čímž byl také ovlivněn výběr repertoáru. Pamětníci vzpomínají, že v poválečném období měla hlavní slovo lehká múza. Na děčínské scéně se tak často hrály divácky oblíbené operety a komedie.

3. října 1945 proběhlo zahájení sezony operetou Oskara Nedbala „Vinobraní“ v podání oblastního divadla z Teplic-Šanova. 5. října byl uveden „Grand hotel Nevada“ od Františka Langera, který sehrálo oblastní divadlo z Mostu. 20. září 1945 Dod'a Pražský uspořádal v kině varieté tzv. Umělecký večer, na němž účinkovali hosté

z Národního divadla.³⁹

V sezoně 1945/1946 hostoval v Děčíně nejčastěji soubor teplického divadla (49 představení), následoval soubor ústecký (14 představení) a mostecký (8 představení). Je zajímavé, že vedle profesionálních herců pro děčínské publikum hráli ochotníci (29 představení), ale také vojenská posádka (2 představení).⁴⁰ Tento trend pokračoval i v dalších letech. V sezoně 1946/1947 v Děčíně hostovalo mimo jiné i Národní divadlo. Až na výjimky není možné zjistit, které inscenace konkrétně se v děčínském divadle hrály, protože jediným zdrojem informací jsou statistiky, několik málo dochovaných rozhlasových hlášení a dopisů Krušnohorského divadla v Teplicích.

Nejpozději v roce 1947 byl zaveden rozvoz diváků po představení, zajišťovaný dvěma autobusy. Tuto službu provozoval dopravní úřad ČSD v Podmoklech.⁴¹ Do děčínského divadla se nezřídka vypravovaly celé zájezdy, nejvíce z Benešova nad Ploučnicí, Bynova, České Kamenice, Dobkovic, Hřenska a Jílového.⁴²

Poměrně přesnou představu o stavu divadla podává zpráva z roku 1948. Po únorovém převratu proběhla celostátní kontrola divadelních zařízení, v rámci níž byla zdokumentována i děčínská scéna. Díky tomu se dodnes dochovaly plány budovy před prvními velkými přestavbami, které byly provedeny v padesátých a šedesátých letech.

Léta padesátá a šedesátá

Ze zprávy okresního osvětového inspektora pro ONV v Děčíně za období od ledna do dubna 1950 se dozvídáme, že zájezdy krajského divadla do Děčína byly pravidelné (čtyři- až pětkrát měsíčně) a těšily se zvláštní oblibě u obecnstva. Jedenkrát měsíčně v Děčíně hostovalo divadlo E. F. Buriana, jehož představení byla údajně vždy „vyprodána díky účasti pracujících“.

Posledním ředitelem, jenž divadlo spravoval před podřízením děčínského divadla Domu osvěty a Kulturnímu a společenskému středisku, byl Josef Kovalský-Novotný. Již před svým příchodem do Děčína se v divadelnictví angažoval. Stanislava Holíková, dcera Josefa Kovalského-Novotného, říká: „*Díky tomu, že provozoval před válkou vlastní divadelní společnost a také díky svému předchozímu angažmá v Plzni a v Ústí nad Labem, měl spoustu kolegů, kteří se postupně stali hvězdami českého divadelního nebe. Zval je pak do Děčína na vystoupení, která bychom dnes možná nazvali 'one man show', vystupovali v různých monologiích, scénkách apod. Několikrát zde byl i Vlasta Burian, který byl tehdejší režimem pronásledován a živil se právě takovými vystoupeními, i když už byl poměrně nemocný. Mezi další hosty divadla patřil i pan Werich.*“ V první polovině padesátých let Josef Kovalský-Novotný spolupracoval s ochotníky jako režisér.

Dne 1.11.1954 bylo Městské divadlo Děčín podřízeno Domu osvěty, orgánu Okresního národního výboru v Děčíně. Předtím divadlo řídila Osvětová beseda Městského národního výboru v Děčíně.

Činnost divadla byla po dlouhou dobu prodělečná. Dobové dokumenty uvádějí jako důvod nízký počet míst (521), nedostatečnou práci vedoucího divadla a nezkušenost ředitele Domu osvěty. Proto bylo 3. listopadu 1955 rozhodnuto o rozšíření hlediště.

Během adaptačních prací představení zpočátku probíhala v kině Kotva.⁴³ V druhé polovině padesátých let se v děčínském divadle nehrálo, rekonstrukce však byla fakticky zahájena až roku 1962. „*Ironií bylo, že přestavba děčínského divadla na konci padesátých let byla motivována jako úprava filiální scény pro tehdejší stálý soubor varnsdorfského divadla. I to vyjadřovalo postavení divadlo ve zdejší regionu,*“ upozorňuje Rudolf Felzmann. Profesionální divadelní soubor hrál ve Varnsdorfu od roku 1952 pod názvem Severočeské divadlo v Liberci, scéna Varnsdorf.

Přestavba divadla si tak vyžádala několik let, roku 1962 ji dokončil stavitel Maglen.⁴⁴ Od té doby bylo Městské divadlo Děčín označováno jako Stálá scéna a sloužilo jako zájezdové místo pro Oblastní divadlo ve Varnsdorfu.⁴⁵ Varnsdorfská scéna do Děčína zajížděla⁴⁶ pouze krátkou dobu. Tamější profesionální herecký soubor skončil svou činnost jako Městské oblastní divadlo ve Varnsdorfu 30. června 1963.

Kulturní ročenka z roku 1967 k tomu poznamenává: „*Po zrušení této scény se (děčínské, pozn. aut.) divadlo stalo součástí Kulturního a společenského střediska.*“⁴⁷ Nelehkou situaci divadla komentuje slovy: „*Dospělých (předplatitelů) je stále málo. Lepších výsledků se dosahuje u mládeže, pro kterou jsou zajišťovány programy odpovídající jejich věku.*“⁴⁸ Starší generaci brožura otevřeně označuje za z pohodlnou. Dále dodává, že „*toto kulturní zařízení není dost ve vážnosti děčínských občanů, jejichž by mělo být chloubou.*“⁴⁹

V březnu 1966 začal v Děčíně vycházet měsíčník *Kultura a sport*, který zprostředkoval přehled o kulturních a sportovních událostech ve městě. Dává nám představu o čilém kulturním životě, jenž se rozvíjel i v prostředí městského divadla.⁵⁰

Pod KaSSem v roce 1966 působilo několik zájmových kroužků a souborů. Z kulturních přehledů se dozvídáme, že Symfonický orchestr města Děčína (SOMD) se v šedesátých letech scházel v Městském divadle každé pondělí v 19.00. Pod KaSSem fungovalo i Divadelní studio KaSS, které mělo zkoušky v pondělí a ve čtvrtek od 16.30.⁵¹ Druhým divadelnickým souborem KaSSu byl dramatický kroužek ZK Energetiky.⁵² Od roku 1968 bývá oficiálně uváděn DOS⁵³ Karla Čapka, vedle něhož ještě krátce existovalo Divadelní studio. Další ochotníci zakládali své skupiny pod závodním klubem podniku Dosta, tzv. DESTA CLUBem, který se nalézal v objektu společenského domu Střelnice.⁵⁴

Díky měsíčníku *Kultura a sport* můžeme sledovat i konkrétní projevy tání před Pražským jarem. 7. prosince 1966 byla v divadle uvedena „Zahradní slavnost“ Václava Havla. 15. května 1968 děčínské publikum zhlédlo drama „Král Ubu“ v podání Divadla Na zábradlí. Počet zájmových kroužků stále narůstal, a tak se pod záštitou KaSSu sdružovali i numismatici, rybáři, filatelisté nebo hráči bridže. I v hudební oblasti nastalo oživení. V čísle z října 1967 se dozvídáme, že tepličtí filharmonici v divadle uspořádali koncert, v prosinci v Děčíně hostovala zase Filharmonie ROW Rybník z Polska.⁵⁵ Roku 1968 se uskutečnil první zahraniční zájezd Děčínského symfonického orchestru.

Z anket, které městské divadlo v roce 1968 připravilo, vyplynulo, že nejoblíbenější jsou představení Krušnohorského divadla v Teplicích. Tuto skutečnost komentuje Rudolf Felzmann: „*Měli bychom si připomenout, že Krušnohorské divadlo mělo jediný soubor – operetu! Jeho úspěšné produkce tedy skoro vždy byly operety.*“

Kulturní ročenka 1968 nás informuje o kulturním dění v celém děčínském okrese, samotnému Děčínu je tu věnován překvapivě malý prostor. Činnost divadla není zmíněna vůbec.⁵⁶ Okresní město zřejmě nepovažovalo kulturní činnost za důležitou. Ponižující postavení děčínského divadla a jeho přehlížení ze strany města dokládají mnohé dobové dokumenty. V porovnání s Děčínem byl koncem šedesátých let menší a odlehlý Varnsdorf přímo oázou umění.⁵⁷

Městské divadlo Děčín v éře normalizace

Při zkoumání Městského divadla Děčín v letech sedmdesátých a osmdesátých jsme odkázáni ponejvíce na statistiky a dokumenty ministerstva kultury, poněvadž dobový tisk dění v divadle opomíjel. Běžnou praxí bylo, že zaměstnanci průmyslových závodů dostávali od ZV ROH abonentské legitimace. „*Vedle těchto návštěvníků chodí do divadla i soukromí držitelé předplatného, ale těch je mizivé procento,*“⁵⁸ dosvědčil ředitel Kumprecht. Hostující divadelníci se kvůli tomu prý setkali i s tím, že museli hrát nezřídka pro poloprázdný či skoro vyliďněný sál.

Nejpozději v roce 1971 opět fungovaly autobusové linky rozvázející diváky z představení.⁵⁹ Složení repertoáru bylo velmi různorodé, tehdejší vedoucí Jan Kumprecht o něm napsal: „*Nejvíce jsou zastoupeny činohry oblastních divadel, operety pražských zájezdových skupin a operní představení.*“⁶⁰ Právě operety, muzikály a hudební komedie patřily k nejnavštěvovanějším představením. Na počátku sedmdesátých let v Děčíně nejčastěji hostovaly Divadlo pracujících v Mostě, Krušnohorské divadlo v Teplicích, Státní divadlo Zd. Nejedlého v Ústí nad Labem, Naivní divadlo a Divadlo F. X. Šaldy.⁶¹ Mimo klasická divadelní představení divadlo pořádalo i koncerty či estrádní pořady. Mezi koncerty se největšímu zájmu těšily koncerty varhanní. Zajímavostí je, že koncerty se konaly mimo jiné v Růžové zahradě a okresní knihovně.⁶²

V době normalizace se divadlo nedokázalo ubránit politickému tlaku. A tak se pořádaly koncerty při příležitosti narození V.I. Lenina a K. Gottwalda či založení KSČ. V divadle se také konaly předvolební agitační programy a oslavy VŘSR.⁶³ V duchu normalizační doby se nesly i veřejně deklarované závazky KaSSu, zřizovatele Městského divadla Děčín.⁶⁴ Při příležitosti 50. výročí založení KSČ Kulturní a společenské středisko slíbilo odpracování několika set hodin „dobrovolných“ brigád a pořádání propagandisticky zaměřených přednášek.

Jediný profesionální divadelní kolektiv v děčínském okrese působil ve Varnsdorfu. Roku 1963 tento soubor rozpuštěn⁶⁵ a varnsdorfské divadlo nadále sloužilo jen souborům hostujícím.

Nejpozději začátkem sedmdesátých let začalo v Děčíně fungovat Okresní kulturní středisko Děčín, po KaSSu druhá kulturní instituce. Za zmínku stojí, že zatímco KaSS byl zřizován Městským národním výborem Děčín, činnost OKS řídil Okresní národní výbor Děčín. „*KaSS byl zařízením města, zatímco OKS, organizace ONV, měl na starosti tzv. zájmovou uměleckou činnost celého okresu. A tak OKS mohl ‚metodicky řídit‘ ochotnické soubory, ale neměl vliv na stav budovy MdD ani programovou činnost,*“ upřesňuje Rudolf Felzmann.

Ze zprávy J. Kubíčkové z roku 1976 se dozvídáme, že v roce 1976 mělo Městské

divadlo Děčín 510 míst k sezení, 393 m² hlediště, že v orchestřišti mohlo sedět nanejvýš 28 hudebníků.^{66,67} Plocha jeviště činila zhruba 124 m².⁶⁸ Na konci sedmdesátých let v divadle pracovalo celkem pět zaměstnanců. Naproti tomu pro celý KaSS pracovalo v roce 1987 41 pracovníků, pro OKS 34.

Za mnohé mluví i fakt, že v měsíčníku Kultura nebylo Městské divadlo Děčín mezi lety 1984 a 1987 často vůbec zmiňováno. Pod programem varnsdorfského divadla míval prostor vyhrazen zpravidla Sdružený klub pracujících Děčín (později Dům kultury ROH Děčín a Dům kultury Děčín), po něm následovalo okénko Klubu mládeže Děčín.

V letech 1984-1989 pozorujeme, že skutečné kulturní vyžití ve městě scházelo. Divadlo nahradily diskotéky a burzy sběratelů kuriozit. Rudolf Felzmann shrnuje: „*V době, kdy divadlo nebylo samostatným subjektem, většinou patřilo pod nějaké jiné kulturní zařízení. Tento galimatiáš nesamostatnosti stagionových divadel byl úzus všeobjímajících kulturáků v celé republice.*“ Dlužno dodat, že Městské divadlo Varnsdorf také ztrácelo ze své slávy.⁶⁹ Je znát, že děčínské divadlo bylo v osmdesátých letech vedeno způsobem, který jej přibližoval více zábavnímu podniku či tzv. domu kultury než opravdovému stánku umění.⁷⁰ V lepších měsících v Děčíně hostovalo Divadlo pracujících v Mostě, Krušnohorské divadlo z Teplic, méně často Státní divadlo Zdeňka Nejedlého v Ústí nad Labem, příležitostně i Divadlo E. F. Buriana nebo Naivní divadlo z Liberce.

Roku 1985 můžeme vysledovat první požadavky rekonstrukce budovy.⁷¹ Ve zprávě pro Sč KNV v Ústí nad Labem od ONV v Děčíně se píše, že je zapotřebí „*opravy střechy, nutná (je oprava) fasády, (měly by být provedeny) drobné stavební úpravy v pomocných místnostech.*“ Ohledně provozního stavu je zapotřebí uskutečnit „*nutnou rekonstrukci sanity, elektroinstalace, topení.*“ Nevyhovující byl i stav světelného parku, nosné trámy si žádaly výměnu.⁷²

Osmnáct let samostatného Městského divadla Děčín

Osamostatnění divadla

Jak se dočteme na webových stránkách divadla, „*po roce 1990 se děčínské divadlo stává samostatným zařízením města a dosavadní ‚programovou všehochuť‘ nahrazuje profesionálním divadelním stagionovým provozem.*“⁷³ Se všemi změnami, které v děčínském divadle přišly po roce 1989, je neodmyslitelně spjata jméno Rudolfa Felzmannova.⁷⁴ „*Nastoupil jsem v roce 1990 o prázdninách,*“ říká Rudolf Felzmann. „*Divadelního ředitele jsem šel dělat, protože jsem předtím pracoval jako divadelní praktik. Chtěl jsem se nadále věnovat divadlu, ale už ne jako režisér. V Děčíně mě vydráždilo, co se z toho zdevastovaného baráku dá udělat, jestli z toho může vzniknout opravdové divadlo. Uvítal jsem, že v Děčíně na úrovni fungoval DSO a cyklus Kruhu přátel hudby, což byla nesmírná zásluha manželů Waldmannových, profesorů děčínského gymnázia.*“

V té době divadlo nebylo samostatným subjektem, ale patřilo pod KaSS Děčín, takže bylo na stejné úrovni jako v té době ještě existující agitační střediska, kurzy šití, kurzy hudební výchovy a tak dále. Toto ponižující postavení se jasně projevovalo na zanedbaném, děsivém stavu budovy. Mým prvním úkolem bylo oddělit se od KaSSu a osamostatnit divadlo. Byla to první podmínka pro uskutečnění nezbytných změn

a přestaveb. Viděl jsem, jak to vypadá s rozpočtem města a jaké jsou možnosti, takže jsem se musel rozhodnout pro rekonstrukci, ne pro výstavbu nové budovy divadla. Ing. Marcela Dočkalová ze stavebního odboru městského úřadu mě zkontaktovala s ústeckým architektem Rudolfem Bergrem. V této součinnosti začala vznikat idea, že nejen opravíme vnějšek divadla, ale že uděláme i dostavbu, že se využijí dvě budovy, které dřív patřily Restauracím a jídelnám, a spojíme to do nového, rekonstruovaného divadla. Nejdříve bylo nutné předělat tahy. Museli jsme rekonstruovat i jeviště, dobudovat šatny, zlepšit jeviště přistavěním zadního prostoru a úpravou chodeb. Dnes divadlo nabízí zázemí pro Divadelní klub, šatny jsou využívány baletní školou, zákulisí umožňuje zvat k nám většinu profesionálních scén.“

Skutečné právní subjektivity nabylo na jaře 1992, když se oddělilo od Kulturního a společenského střediska. Díky tomu bylo možné skončit praxi předplatného hromadně skupovaného velkými podniky. Divadlo tak mohlo zájemcům nabídnout více volných míst v průběhu několika porevolučních sezón. Jedním z nejdůležitějších úkolů bylo opět přilákat zájem Děčínských, kteří si za normalizace odvykli do divadla chodit.⁷⁵

Práce Rudolfa Felzmana nakonec sklidila marketingový úspěch, nejpozději v druhé polovině devadesátých let se městské divadlo dostalo do obecného povědomí. „*Pomohlo nám, když se naproti divadlu otevřelo zdravotní centrum, dlouhou dobu na Teplické ulici fungovala banka, která říkala, že je vedle divadla. Divadlo se tak dostalo z okrajové části do středu města, což považuji za ohromný úspěch,*“ říká Rudolf Felzmann.

Divadlo šlo od devadesátých let divákům vstříc i prostřednictvím Večerů přátel divadla a Kruhu přátel hudby. „*Pro vytvoření důvěrného vztahu k divadlu jsem využíval všechny prostředky, ať už Večery přátel divadla, oslovování lidí, poskytování dalších nadstandardních služeb jako rozvozy autobusy po představení. To vytváří vzájemný duch mezi divadlem a obecenstvem,*“ objasňuje Rudolf Felzmann.

Rekonstrukce

Po sametové revoluci bylo divadlo ve velmi špatném stavu. Na stavu jeviště se vážně podepsala opakovaná vystoupení šermířské skupiny, technické zázemí i vybavení budovy se jevilo krajně nevyhovujícím. K prvním opravným pracím se přistoupilo v roce 1991. Mezi lety 1995 a 1998 proběhla postupná rekonstrukce budovy.⁷⁶ Práce byly rozvrženy tím způsobem, že divadelní prázdniny byly přibližně o měsíc prodlouženy, ale samotný provoz divadla nebyl přerušen.⁷⁷ Jednalo se o „*renovaci jevištní technologie, modernizaci zákulisí, rozšíření prostoru připojením sousední budovy,*“⁷⁸ bývalého hotelu.

„*Sklopení hlediště bylo do rekonstrukce tak malé, že lidé neviděli na jeviště. Proto jsme udělali novou elevaci, aby z každé řady bylo vidět. Když jsme o prázdninách dělali hlediště, jedna stará paní, která řadu let chodila do divadla, spráskla ruce a řekla: ‚Konečně je to divadlo!‘ Protože viděla stupně, koberce a právě montovaná sedadla,*“ vzpomíná Rudolf Felzmann.

K stavebním úpravám se pojila i nová tradice koncertů vážné hudby. „*Nejpozději v půli května jsme končili sezónu, nová začínala v říjnu, někdy dokonce v listopadu. Abychom nevyšli z paměti lidí, navázali jsme na nokturna v Růžové zahradě, jež se*

do sedmdesátých let konala zásluhou pana Josefa Waldmanna v Růžové zahradě,“ přibližuje Rudolf Felzmann. „Program jsme nazvali Letní podvečery s hudbou. Šlo o to, že jsme šli s vážnou hudbou mimo divadlo. Sloužila nám k tomu Růžová zahrada, prostory zámku, pro varhanní koncerty a koncerty duchovní hudby byly vhodné děčínské kostely. Řada koncertů se odehrála v evangelickém kostele na Teplické ulici, a to nejen varhanních (při nich jsme připomínali, že se jedná o varhany, na které hrál Albert Schweitzer), ale také koncertů vokální hudby. Dále to byly kostel sv. Kříže a kostel sv. Václava, v nichž jsme využívali skvělých varhan. První varhanní koncerty, které jsme pořádali, byly naprosto beznadějně vyprodány. Varhany byly totiž po dlouhou dobu jaksi zakázaným nástrojem.

Jednu dobu jsme dokonce i vyjížděli, dělali jsme výlety na Labskou stráž, nejodvážnější byl výlet na lodi do Malého Března do zámku, při kterém nám koncertovalo kvarteto letních rohů. Návštěvnost Letních podvečerů s hudbou ke konci již nebyla tak silná jako na počátku. Zájem opadal, změnil se v průměrný v podobě asi sto padesáti lidí z Děčína. Úroveň hráčů i repertoáru byla na té nejvyšší úrovni. Během několika málo let jsme tak probrali celou špičku českých varhaníků, jež jsme doplňovali o zahraniční hosty z celého světa.“

Přesný přehled rekonstrukčních prací nalezneme na internetu. „V roce 1995 začala zásadní proměna budovy v reprezentativní stánek umění. V první fázi rekonstrukce byl zcela přestavěn vstupní areál s novým architektonickým a barevným řešením průčelí, úpravy zasáhly rovněž jeviště a výrazně povýšily estetiku hlediště. V roce 1998 byla ukončena druhá část rekonstrukce, která rozšířila především společenské prostory. V původní budově vznikl foyer s využitím jako výstavní síň. Přilehlý trakt dvou budov (kdysi restaurace a hotel) byl stovebně propojen s divadlem a rozšířil prostory o Komorní sál, který je nejen přestávkovým rozptylovým prostorem, ale svým technickým vybavením umožňuje pořádání komorních i experimentálních představení či koncertů,“ vysvětlují webové stránky divadla.⁷⁹

Spokojenost Děčínských s rekonstruovanou podobou divadla přesvědčivě demonstruje sociologický průzkum návštěvníků divadla z listopadu 1998.⁸⁰ Nový interiér hodnotili negativně pouze tři respondenti ze čtyřiceti tří. Služby divadelního klubu a bufetu využívalo 82% respondentů.

Několik let poté přišla na řadu poslední, třetí etapa: „V roce 2004 byla dokončena závěrečná fáze, která zákulisí doplnila o zadní jeviště pro přísun kulis a především o moderní herecké šatny.“⁸¹

Současná situace a projekty Městského divadla Děčín

Divadelní Děčín

Právě díky skvělému zázemí a moderní divadelní technice se v roce 2007 mohl uskutečnit první ročník národní ochotnické přehlídky Divadelní Děčín. Divadelní Děčín je přehlídkou vybraných inscenací činoherního divadla pro dospělé. Hlavní zásluhu na získání tohoto prestižního festivalu pro Děčín má Petr Michálek, od roku 2002 ředitel divadla. Vítěz děčínské přehlídky postupuje na festival Jiráskův Hronov, jenž je často označován jako Mekka českých ochotníků.⁸² Třetí ročník Divadelního Děčína, jenž se bude konat v roce 2009, bude mít oproti těm předchozím více účastníků, a tedy

dvakrát trvání.⁸³

Kruh přátel hudby

Při děčínském divadle funguje jako jedna z předplatitelských skupin Kruh přátel hudby (dále KPH). Sdružuje příznivce tzv. vážné hudby a nabízí především komorní koncerty předních českých interpretů. Od roku 1971 do první poloviny devadesátých let KPH vedl Josef Waldmann, jeho úlohu pak převzal Rudolf Felzmann. Přestože od roku 2002 není ředitelem divadla, dále se podílí na činnosti KPH. „*K městskému divadlu nás váže i skutečnost, že zde je nejlepší koncertní klavír v celém městě,*“ komentuje Rudolf Felzmann. „*Dramaturgii KPH nazývám pražským Rudolfinem v Děčíně za nižší cenu. Jak se nám daří zvat špičkové umělce? To je nejen osobní kontakt můj nebo pana Grešika jako našeho sponzora, ale KPH má velké renomé u všech interpretů v Čechách. O Děčíně se ví, že patříme ke špičce. Interpreti ve vážné hudbě, byť se jedná bez přehánění o světové celebrity, ocení atmosféru koncertu, způsob přijetí a konání, noblesní úroveň. Když odjíždějí, většinou naprosto upřímně říkají: ‚Rádi se do Děčína vrátíme.‘ Zohledňují to, že vážná hudba není výdělečná činnost, proto si můžeme dovolit to Rudolfinum, ale za děčínské ceny.*“ Pro děčínské posluchače KPH již hráli umělci takového jména jako profesor Ivan Moravec, profesor Ivan Klánský, Martin Kasík nebo Jiří Bárta.

Výstavní činnost

Foyer divadla nabízí dobré výstavní prostory severočeským výtvarníkům a fotografům. Dalo by se tak říct, že městské divadlo tak doplňuje funkci městské galerie, která Děčínu chybí. Respondenti sociologického průzkumu z roku 1998 shledali výstavy příjemnými a zajímavými.⁸⁴

Repertoár divadla a hostující scény

V Děčínských zastaveních, vydaných roku 1997, se dočteme, že „*v divadelní nabídce dominuje činohra, uplatňují se také hudebně-dramatické žánry aj. V posledních letech vznikla tradice mimopražských premiér předních divadelních souborů. Nejčastěji přijíždí Divadlo pod Palmovkou, nechybí zde ani Divadlo v Dlouhé, Divadlo Rokoko a další soubory.*“⁸⁵ Rudolf Felzmann k tomu poznamenává: „*Využil jsem toho, že řada pražských divadel se octla v nejistotě, jak budou existovat, bude-li jim chodit publikum. V té době začalo fungovat Divadlo pod Palmovkou, které přistoupilo na to, že u nás bude dělat mimopražské premiéry. Tím nám rostl ohlas, hlediště se začalo plnit, rostl i počet předplatitelských skupin, které se podařilo přesně určit. Vůbec první zájezdové vystoupení herců z Divadla v Dlouhé se uskutečnilo v Děčíně a pojí se s úsměvnou historkou. Tehdy se stalo, že ti začínající herci si koše s rekvizitami zapomněli v Praze. Než jim rekvizity přivezli autem, museli hodinu hrát improvizované divadlo s písničkami a pak teprve uvedli slíbenou inscenaci. Nikdo z publika nevěřil, že se skutečně jedná o improvizaci. Když pan režisér Krobot poté obnovoval Dejvické divadlo, jejich vůbec první zájezd byl opět k nám, do Děčína. Tím jsme si je získali, oni si u nás zase vytvořili své publikum. A kdykoli sem přijedou, jsou vnímáni velmi vstřícně. Jejich přízeň našemu divadlu dává prestiž, protože popularita těchto souborů a jejich herců roste.*“

I v současnosti se Městské divadlo Děčín těší přízni skvělých divadelních souborů, a tak tradice mimopražských premiér pokračuje. Pokračují v ní Divadlo v Dlouhé, jež

například v roce 2008 v Děčíně provedlo předpremiéru hry „Shakespeare ve 120 minutách“, a Dejvické divadlo, jež ve stejném roce děčínskému publiku představilo dramaturgii Dostojevského románu „Idiot“.

„V činoherní produkci působíme jako konkurence ústeckému divadlu, víme, že k nám zajíždějí lidé ze Šluknovského výběžku, Benešova nad Ploučnicí, Ústí nad Labem, Teplic. Naše dramaturgie tedy zasahuje širší region,“ pochvaluje si zájem dojíždějícího obecnstva Rudolf Felzmann.

Městské divadlo Děčín a kino Sněžník

Od ledna 2008 bylo kino Sněžník, do té doby řízené Kulturním a společenským střediskem Děčín, spojeno s Městským divadlem Děčín. Ředitel děčínského divadla Petr Michálek tak spravuje i městské kino.

Spolupráce se školami a studenty

Již v minulých sezónách se uskutečnilo několik ročníků studentského galavečera Studenti sobě, v rámci něhož se představily scénky školních akademií Gymnázia Děčín a Evropské obchodní akademie. S pomocí utržených peněz bylo roku 2006 opraveno pódium.

V roce 2006 byl uspořádán první ročník soutěže pro žáky a studenty „V srdci Děčína – Děčín v srdci“. Soutěž je připravována ve spolupráci s místním oddílem Junáka a za přispění Waldemara Grešíka a Magistrátu města Děčín. Výherce ve třech kategoriích ve všech dosud proběhnutých ročnících vybrala několikačlenná odborná porota. Vyhlášení výsledků se spojuje s vánočním večerem přátel divadla a scénickým čtením.

V sezoně 2008/2009 se rozvinula spolupráce divadla se školami. Cílem projektu „PLAY“ je přiblížení kultury mladým. „*Program pomůže pedagogům využívat kulturní potenciál našeho divadla k formování vztahu mladých lidí k tradicím, dějinám, literatuře, umění atraktivním způsobem,*“ informují webové stránky divadla.⁸⁶ Projekt PLAY by měl zahrnovat například studentské večery či festival Studenti sobě.⁸⁷

S pomocí divadla se roku 2009 pořádá první ročník studentského filmového festivalu Děčínské zlaté slunce. Děčínská filmová přehlídka je organizována jako zemská postupová soutěž autorů ze základních a středních škol, všechny projekce se uskuteční v děčínském kině Sněžník.

Dalším krokem vstříc mladým jsou nově pořádané studentské večery, připravované Vladimírem Jindrou. První (12. listopadu 2008) měl za téma Shakespearovy sonety, druhý (1. prosince 2008) byl koncipován jako talk show se známým českým architektem Davidem Vávrou. Třetí studentský večer (23. ledna 2009) byl věnován experimentálnímu představení Hlas Anne Frankové.

Studenti gymnázia a obchodní akademie se výraznou měrou podíleli na přípravě dramaturgii pohádky Malá mořská víla. Jednu z hlavních rolí ztvárnila Eva Dědičová, významná osobnost děčínského ochotnického divadla. Pohádka byla zpracována zajímavým, netradičním způsobem, využilo se dobrých technických možností divadla

i moderní techniky v podobě projektoru, zvukových a světelných efektů. Úlohy režiséra se chopil Petr Michálek. Premiéra Malé mořské víly proběhla 19. září 2008.

Děčínští ochotníci po roce 1945

V souvislosti s odsunem německého obyvatelstva z českého pohraničí přišly v roce 1945 do Děčína tisíce nových obyvatel ze všech koutů země. To, jak napsal Josef Doležal, „přineslo vznik mnoha divadelních spolků. (...) V Děčíně (...) vzniklo 6 divadelních souborů, které se dále dělily.“⁸⁸ Nepočtenějším byl zřejmě Spolek městských divadelních ochotníků Podmokly – Děčín. Ten se již v roce 1947 rozdělil na DS Karel Čapek a Jirásek Podmokly. Jaroslava Jiroutková a Eva Dědičová za důvod označují tehdy přetrvávající nevráživost mezi Děčínem a Podmokly.⁸⁹

Pamětnice vzniku souborů, Eva Dědičová a Naděžda Nová, vyzdvihují ohromné nadšení, s nímž ochotníci spolky zakládali. Pro ilustraci lze uvést, že Divadelní soubor Karel Čapek, Daliborka či Divadelní soubor Tyl Bělá si dokonce zřídily vlastní scénu.⁹⁰ Dobrovolníci obstarávali nejen přípravu představení, ale také kulisy, technické zázemí a distribuci lístků. Výběr her se od toho současného lišil. Hrála se řada českých vlasteneckých her, ale rovněž protiválečné kusy. Mezi zvláště oblíbené autory ochotníků patřil J. K. Tyl, méně často se objevovala zpracování děl J. Vrchlického či V. K. Klicpery. Divadelní nadšenci připravovali i mnohá vystoupení pro dětské diváky. Pohádky patřily k pevné součásti repertoáru a do jejich nastudování se zapojovali i herci dětského věku.⁹¹

Svobodná tvorba amatérských divadelníků začala být omezována po komunistickém převratu v únoru 1948. Pamětníci vzpomínají mimo jiné na to, že soubory byly nuceny vybírat do svého repertoáru hry sovětských autorů.⁹² V roce 1950 byl zrušen spolkový zákon, spolu s ním přišla „výzva tzv. Soběslavského plánu, aby se soubory zapojily do socialistických organizací (ROH, JZD, SČM apod.)“, což přineslo „nechuť ochotnických spolků, které několikaletým vývojem již našly svou tvář, a znamenalo ztrátu právní subjektivity těchto kolektivů a jejich demokratické kultury. Vedoucí souborů byli jmenováni zřizovatelem (socialistickou organizací) často necitlivě k potřebám souborů a postupně mizelo dobrovolné funkcionářské zázemí, které umožňovalo uplatnění herců i neherců,“ popsal situaci Josef Doležal.⁹³ Vlivem Soběslavského plánu se v Děčíně ustanovil mimo jiné DS ZK RÚT, oficiálně přidružený k energetickým závodům. Eva Dědičová potvrzuje, že i DS Karel Čapek musel přejít pod strojírenský podnik, jeho nový název byl DS Karna. Někteří pamětníci připomínají, že komunistické moci vadil i název souboru Karel Čapek.⁹⁴ S jistým odstupem se dostavil útlum ochotnické činnosti.

V šedesátých letech se dostavilo oživení v podobě Pražského jara. Uvolnění poměrů umožnilo v roce 1967 oficiální obnovení DS Karel Čapek. V této době v tzv. Desta Clubu (budova Střelnice) působil Josef Doležal, pod jehož vedením v letech 1967 až 1972 fungovala skupina Mikrofor. Kromě souborů dospělých existovala i dětská divadelní společenství, například dětský soubor KOS Děčín. Některé spolky, například loutkový soubor Závodního klubu Energetiky, se zase specializovaly na dětské publikum.

Z dobových zpráv se mimo jiné dozvídáme, že v sezóně 1967/1968 bylo v děčínském okrese registrováno na 400 ochotníků v 30 souborech. Můžeme rovněž dohledat, že 17 souborů uvedlo 23 nových titulů v 56 představeních a že celková návštěvnost činila 11 107 návštěvníků (tedy v průměru 198 na jedno představení). Nemalým oceněním děčínských divadelních nadšenců byl fakt, že děčínský model byl koncem šedesátých

let oficiálně dáván za vzor všem okresům v Čechách.

Po srpnu 1968, kdy příchod vojsk Varšavského paktu násilně zastavil reformní snahy KSČ, získalo ochotnické divadlo novou, zvláštní atraktivitu. Josef Doležal ji pojmenoval následovně: „*(Soubory) začaly nacházet různé způsoby, jak ideové instrukce obházet a ke své výpovědi často využívaly hry tzv. nové vlny sovětských autorů. Do souborů vstupovali i ti, kteří cítili, že právě v těchto kolektivech kamarádů mají možnost jednak se uplatnit, jednak se odreagovat od neustále sílící normalizace.*“

⁹⁵ Pavel Panenka potvrzuje, že pro ochotníky byly například dvojsmyslné narážky na totalitní režim cestou k vyjádření vlastního názoru alespoň na divadle.

Po listopadu 1989 se divadelní kolektivy osamostatnily. V Děčíně samotném tou dobou působily jen tři kolektivy, a to DS Karel Čapek, Hoblík – DS SKP Děčín a DS ZK Boletice.⁹⁶ V devadesátých letech se ustálil celkový počet na dvou spolicích, DS Karel Čapek a DS Březiny. Přibližně před třemi lety DS Březiny zanikl začleněním do DS KČ. Do DS KČ přešla většina členů i využitelný majetek souboru. Jediným nadále fungujícím ochotnickým sdružením v Děčíně je tak DS Karel Čapek.

DS ZK RÚT a DS ZK Energetiky

DS ZK RÚT byl založen roku 1950, vznikl sdružením DS Baráčníků, DS Sokol Podmokly, Dětské scény RÚT, a DS Jirásek Podmokly.⁹⁷ Kronika vedle toho zaznamenala, že část členů přišla z děčínské obchodní akademie. Pod jménem DS ZK RÚT působil do roku 1953, kdy „přešel pod Újezdovou osvětovou besedu pod názvem *Děčínský divadelní kolektiv*.“⁹⁸ Roku 1957 jeho herci členové přešli do souboru DS ZK Energetiky. Roku 1967 se podílel DS ZK Energetiky u obnovení DS Karel Čapek, jehož členská základna se koncem šedesátých let skládala z ochotníků DS ZK Energetiky a Divadelního studia.⁹⁹ Velká část inscenací byla provedena na scéně městského divadla, vedle domácích představení DS ZK RÚT organizoval i zájezdy.¹⁰⁰

Na příkladu DS ZK RÚT je patrné, s jakou rychlostí zasáhl Soběslavský plán divadelní ochotníky.¹⁰¹ Ještě ten samý rok se menší soubory, do té doby samostatné, přidružily ke státnímu energetickému podniku ZK RÚT.

V kronice DS ZK RÚT je zaznamenáno, že vůdčími osobnostmi Dramatického odboru TJ Sokol Podmokly byli Iva Fajtllová a Ladislav Horák. Zřejmě od února 1949 zastával pozici hlavního režiséra Otakar Kadava, vůdčí osobnost DS ZK RÚT až do roku 1952, o němž kronika mluví jako o vůdčím, diktátorském typu. Jeho nároky na herce byly vysoké, a tak byly první měsíce existence souboru spojeny s „biflováním a pilováním.“ „*Štěpánka Haničincová, za svobodna Hubáčková, studovala na obchodní akademii u pana profesora Kadavy a hrála s DS ZK RÚT,*“ odkazuje Jaroslava Jiroutková na angažmá pozdější herecké hvězdy. „*Soubor pod vedením profesora Kadavy působil jako kompars při natáčení *Pyšné princezny ve Všemilech*. Sám pan Kadava hrál jednoho z heroldů na koni, ohlašujících lidu, že už se smí zpívat,*“ vypráví Jaroslava Jiroutková. V této době se hrálo divadlo také na Gymnáziu Děčín, pamětníci vzpomínají na vystoupení Štěpánky Haničincové.

Mezi lety 1952 a 1954 DS ZK RÚT vedl Karel Someš, jenž byl vystřídán Vítězslavem Holečkem. Součástí některých představení byla taneční a baletní vystoupení, jež měla na starosti Hana Šebková. „*V mnohém kusu se dělaly taneční vsuvky, tzv. intermezza. Děvčata si pod vedením Hanky Šebkové nastudovala tance i připravila hudební doprovod,*“ říká Jaroslava Jiroutková. Do ledna 1954 plnil úlohu kronikáře Vítězslav Holeček, jeho úlohu pak převzal František Němeček. Stejně jako v případě DS Karel Čapek si DS ZK RÚT sám připravoval a montoval kulisy. Jak dokládají dobové fotografie, do spolku se zapojily celé rodiny, s rodiči hrály i děti. Ve volném čase rodiny chodily společně na výlety.

Na podzim 1953 výrazně poklesla návštěvnost představení, rozepře ve spolku měla za vinu napjatou atmosféru. Náladu kolektivu se výrazně zlepšila po několika úspěšných představeních „*Sedmi trpaslíků*“, na něž přišlo až 580 diváků.¹⁰² Na začátku roku 1954 se soubor po inscenaci „*Lidového krále*“ finančně vyčerpal. Následkem toho poklesl počet zájezdů, dalším důsledkem byl útlum činnosti. Nový impulz se dostavil ustanovením DS ZK Energetiky, jejíž členská základna se rozrostla o ochotníky z DS ZK Aroma.¹⁰³ Josef Doležal míní, že to byl „*v té době nesporně nejlépe pracující soubor v Děčíně.*“¹⁰⁴ DS ZK RÚT „*hrál převážně v městském divadle a na častých zájezdech.*“¹⁰⁵

„*Ochotníci dělali velké věci, Sen noci svatojánské, Radúze a Mahulenu, kde moje*

maminka hrála Runu, Podskaláka, Mordovou rokli, Jegora Buličova,“ vyjmenovává Jaroslava Jiroutková. Spolek v první polovině šedesátých let fungoval pod jménem DS ZK Energetiky. DS ZK Energetiky sehrál dramata „Komedianti“, „Past“ či „Fidlovačka“.¹⁰⁶ DS ZK Energetiky se v roce 1967 spojil s částí Divadelního studia při městském divadle, čímž se obnovil DS Karel Čapek.

Historický přehled

6.5.1949	generální zkouška Borovy Noci v Hlubokém v Městském divadle Děčín
7.5.1949	premiéra Borovy Noci v Hlubokém v Městském divadle Děčín
19.-21.11.1949	pět repríz Shakespearova Snu noci svatojánské
17.6.1952	Otokar Kadava skládá funkci vedoucího souboru, na jeho místo je zvolen Karel Someš
4.1953	rozepře členů s vedoucím souboru
7.1.1954	na generální schůzi Vítězslav Holeček zvolen vedoucím souboru

Statistiky

sezóna 1951/1952	uvedeno 8 titulů ve 30 představeních pro 12 400 diváků ¹⁰⁷
rok 1953	6070 diváků ¹⁰⁸

Použité rozhovory

- Jaroslava Jiroutková – rodiče byli v druhé polovině čtyřicátých let členy DS ZK RÚT
- Naděžda Nová – členka J. K. Tyl Bělá v letech 1945 až 1950, následně členka DS ZK RÚT a DS Karel Čapek, představení se účastnila jako nápověda

Další informace

- Josef Doležal: Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese
- 1. a 2. díl kroniky DS ZK RÚT (roky 1949 až 1954)
- <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=kalendar&id=543>

Divadelní studio při Městském divadle Děčín

Divadelní studio (dále DS) bylo „založeno konkursem v roce 1965,“¹⁰⁹ informuje nás Josef Doležal. Dále píše, že kolektiv sdružoval asi 30 členů.¹¹⁰ Josef Barták, jenž v DS hrál, míní, že za dobrými výsledky souboru stála zejména tvrdá herecká příprava. Herci byli na zkouškách hlasově i pohybově školeni.

Uměleckými vedoucími kolektivu byli Jan Kumprecht a Josef Doležal, hlavní režiséři souboru. Zkoušky i představení probíhaly v městském divadle. V kolektivu DS hrálo několik zralých hereckých osobností, mezi jinými Jan Kumprecht, Hanuš Eckert, Věkoslav Vrba, Oskar Siebert a Josef Doležal. Také se zde formovaly mladé herecké talenty, zejména Josef Barták a Anděla Gottsmannová.

Mezi jinými inscenacemi souboru je třeba připomenout hry „Křižovatka svědomí“, „Ananas dozrává pomalu“ a „Můj bratr Vinnetou“. Díky dobovému tisku víme, že k roku 1968 se pojí útlum činnosti DS. Členové spolku se v letech 1967 a 1968 rozešli do souborů DS Karel Čapek a Mikrofor.¹¹¹

Z dobového tisku

Kultura a sport, duben 1967

9.4.1967, 19.00

Děčínské Studio uzavírá čtvrtý rok své činnosti. Od absolventského představení Křižovatka svědomí přes pohádku Strouha, Lišku a hrozny ku hře Ananas dozrává pomalu a hrou Můj bratr Vinnetou se soubor dostává k inscenaci, kterou krajská sekce doporučila do soutěže nejlepších souborů kraje. Není náhodou, že je to hra Ivana Raose.

Lodníkům se vaří krev

Již jednou měla programová rada jednu z jeho her v úmyslu realizovat. Dnes jsou to tedy Lodníci (...). Režisér Studia J. Doležal pracuje s vyvolenými téměř bez ustání. Společné zkoušky jsou rozšířeny o zkoušky individuální, tak jak členové souboru sami chtějí a mohou. V každém případě jde o děčínský soubor, který byl již několikrát oceněn při svých inscenacích, a proto stojí za to jej vidět, porovnat síly s krajskými špičkami, což je nejen zajímavé, ale pro Děčínské i ctí.“

Červen 1968

Anketa

1. *Jak se vám v kultuře pracuje a co si slibujete dobrého od současné situace, všeobecně nazývané „Československé jaro“?*
2. *Současné řízení kultury v našem okrese považujete za funkční a dobré – jaká opatření byste event. navrhol?*

J. Doležal – umělecký šéf Destaclubu Děčín

1. *Začne se líp dýchat, a že do kultury nebude direktivně zasahovat kde kdo a kde co. Ovšem poradit může i ta nejstarší babička.*
2. *Současný model nevyhovuje. Necht' o kultuře více rozhodují ti, kteří ji sami dělají a provádí. Řídit znamená znát. Řízení od zeleného stolu není možné. A znát znamená být ve středu všeho dění. Vědět a znát požadavky lidí. A to vše je vázáno na finanční bázi, protože chci-li řídit, musím mít alespoň vliv na finance.*

F. Pflanzler – člen kulturní komise MěNV Děčín (dobrovolný pracovník)

2. *Na úseku amatérského divadla převážně ne. Mám dojem, že profesionální pracovníci ztratili kontakt s kulturními pracovníky v místech. Proč to je, nevím.. (...) Kulturní správu ONV považuji za zbytečný mezičlánek.*

Použité rozhovory

- Josef Barták - herec DS při MdD, poté člen Mikroforu a DS Březiny. Nositel Zlatého odznaku J. K. Tyla, nejvyššího ochotnického vyznamenání.

Další informace

- Kultura a sport, duben 1967 a červen 1968
- www.amaterskedivadlo.cz
- Josef Doležal: Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese

DS Karel Čapek Děčín

V Divadelním spolku Karel Čapek Děčín¹¹² (dále DS KČ) se v roce 1946 sdružili divadelní ochotníci z pravého, děčínského břehu Labe. Stalo se tak po zániku Spolku městských ochotníků, přidruženého k městskému divadlu, jehož členové se rozešli vinou nevráživosti mezi Děčínem a Podmokly.^{113,114}

Dopis, v němž Olga Scheinpflugová souhlasila s názvem souboru, byl dříve uložen v první kronice DS KČ Děčín, nyní se jej nepodařilo dohledat. Během roku 1946 soubor hrál v objektu kina Kotva i v jiných biografech, to však bylo pro divadelní představení nevyhovující. Divadelníci totiž mohli montovat kulisy a vystupovat, jen pokud se nepromítalo. Ochotníci si též sami obstarávali rekvizity.

V prosinci 1946 se podařilo pro soubor za 100 Kčs na 6 let pronajmout budovu¹¹⁵ bývalého německého kina Kammerlichtspiele.¹¹⁶ Tento biograf „*po celou válku sloužil jako skladiště různého materiálu*“,¹¹⁷ před divadelními nadšenci tak stál nelehký úkol. Celý dům bylo nutné rekonstruovat. Na stavebních pracích se podíleli všichni členové zdarma, jak říká Eva Dědičová, výraznou úlohu sehráli zejména ti, kteří byli profesí řemeslníci. Finance pro přestavbu zajišťoval symbolický prodej cihel v hodnotě 100 Kčs¹¹⁸ pro pracující, cena pro studenty byla nižší.

Deset měsíců po zahájení prací se odehrála slavnostní premiéra Vrchlického „Noci na Karlštejně“. Mezi další slavné počiny se řadí například premiéra Čapkovy hry „Loupežník“, provedená za přítomnosti Olgy Scheinpflugové,¹¹⁹ premiéra Borovy „Noci v Hlubokém“, Tylova „Strakonického dudáka“.¹²⁰ Na konci čtyřicátých let se DS KČ řadil mezi několik málo ochotnických souborů s vlastním divadlem.

Kroniku DS KČ vedl Ladislav Křivánek, funkci režiséra zastávali Karel Frank, Karel Šubrt, Antonín Oplt, František Němec, Ladislav Křivánek a Leopold Pokorný.¹²¹ Pánové Křivánek a se v roce 1946 zasadili o získání vlastní budovy spolku.

V roce 1950 byl DS KČ „*začleněn do DS ZK národního podniku Karna jako Divadlo pracujících*“, což znamenalo následující stagnaci a odchod členů do jiných souborů.^{122,123} píše se na webových stránkách Databáze českého amatérského divadla. Jako příčina úpadku kolektivu se označuje zabránění divadla spolku ze strany komunistických orgánů v první polovině padesátých let.¹²⁴ Roku 1957 velká část členů DS ZK Karna odešla do vznikajícího Děčínského divadelního kolektivu.¹²⁵ Deset let nato byl DS KČ obnoven při Městském divadle Děčín. Dobový tisk nás informuje, že se tak stalo na popud Františka Pflanzera, jenž posléze mnoho let režíroval inscenace DS KČ.

DS KČ po svém obnovení nastudoval drama „Madridské nokturno“.¹²⁶ Stal se členským souborem SČDO.¹²⁷ Již od počátku byl považován za jeden z nejlepších ochotnických kolektivů v Ústeckém kraji, čemuž odpovídala i skvělá umístění v krajských kolech přehlídek. Zvláště úspěšnými byla provedení dramát „Zuzana Vojířová“, „Komedianti“, „Nebe na zemi“, „Liška a hrozny“, „Idiotka“, „O myších a lidech“, „Dům na nebesích“, „Vévodkyně valdštejnských vojsk“ a „Tzv. sci-fi“. Poslední jmenovaná inscenace v roce 1992 postoupila na celostátní přehlídku Jiráskův Hronov. Skvělých výsledků dosáhly inscenace „Vikýř“ v režii Rudolfa Felzmana a „S vyloučením veřejnosti“ v režii Vladimíra Huka, s nimiž se DS KČ účastnil národních přehlídek. Obzvláště úspěšným byl rok 2002, kdy DS KČ získal 1. cenu za dialog v národním kole

Pohárku SČDO ¹²⁸ a 3. cenu za ženský monolog. V témže roce obdržel mimo jiné 1. cenu v národní přehlídce jednoaktových her v Holicích za inscenaci hry E. E. Kische „Vrahova matka“. S „Vrahovou matkou“ se DS KČ podruhé ve své historii účastnil přehlídky Jiráskův Hronov.

DS KČ i v současné době takřka každoročně vítězí v soutěžích monologů a dialogů, často se účastní krajských přehlídek inscenací pro děti či dospělé. „*Krajská kola Pohárku SČDO téměř vždy vyhráváme, a tedy se pravidelně účastníme i národní přehlídky dialogů a monologů,*“ zdůrazňuje Pavel Panenka.

Divácky nejúspěšnější inscenací posledních dvaceti let byla „Generálka“ Jiřího Hubače v režii Rudolfa Luska. „Generálku“ DS KČ uvedl v roce 1988, inscenace se dočkala celkem 19 repríz. Srovnatelného výsledku pak dosáhla pouze inscenace hry „Aby bylo jasno“ Alana Ayckbourn, kterou spolek nastudoval v roce 2006 s Petrem Michálkem. Ohlas u diváků vzbudily inscenace „Vikýř“ v režii Rudolfa Felzmana a „S vyloučením veřejnosti“ v režii Vladimíra Huka, s nimiž se DS KČ účastnil národních přehlídek.

Spolupráce DS KČ s děčínským divadlem pokračuje. Na začátku devadesátých let režíroval několik inscenací DS KČ Rudolf Felzmann. Velký úspěch sklídila zejména inscenace hry Přemysla Bečky „Vikýř“, již soubor představil i na přehlídce ochotnického divadla v Třebíči. Neméně oblíbené bylo provedení operety Mamzelle Nitouche, kterou ochotníci nastudovali spolu s DSO a se sólisty a členy sboru Ústecké opery. V roce 2006 s DS KČ Petr Michálek nastudoval hru Alana Ayckbourn „Aby bylo jasno“. Kromě toho divadlo spolku v rámci svých možností zajišťuje prostory na zkoušení.

V posledních desetiletích spolek ročně nastuduje přibližně jednu pohádku a jednu hru pro dospělé. Samotný DS KČ dokonce organizuje oblastní přehlídku ochotnického divadla Děčínská brána.¹²⁹ První ročník Děčínské přehlídky se konal roku 1993, jejím ředitelem je od počátku Pavel Panenka. DS KČ Děčínskou bránu pořádá za pomoci Městského divadla Děčín, města Děčín a Ústeckého kraje.

DS KČ po dlouhá léta vedl František Pflanzler, vedle toho zastával i funkci režiséra spolku. Několik inscenací se souborem nastudoval také Jan Kumprecht. Na přelomu osmdesátých a devadesátých let byl vedoucím spolku Milan Rosenkranc, jako režisér v DS KČ několik let působil Rudolf Lusk. Po roce 1989 inscenace DS KČ režírovali Josef Doležal, František Staněk, Rudolf Felzmann, Pavel Panenka, Ludmila Panenková, Eva Staňková, Petr Michálek a Karla Vázlerová. Mnoho obtíží DS KČ se spojuje s tím, že spolek v současnosti postrádá vlastního režiséra.¹³⁰ Vůdčími osobnostmi DS KČ jsou dnes zejména manželé Ludmila a Pavel Panenkovi.

Vedoucí DS KČ po roce 1967

1967 - 1987	František Pflanzler
1988 - 1993	Mgr. Milan Rosenkranc
1993 - 1996	ing. Pavel Panenka
od 1996	Ludmila Panenková

Do roku 1996 byl řídicí funkcí v DS KČ vedoucí, od tohoto data je v čele spolku předseda.

Historický přehled

- 26.-28.10.1945 několik repríz hry „Lucerna“¹³¹
- 10.1.1946 premiéra hry „Paní mincmistrová“, provedení první samostatné premiéry Děčínských¹³²
- 12.3.1946 ustavující valná hromada spolku¹³³
- 22.3.1946 premiéra hry „Velbloud uchem jehly“
- 10.1946 premiéra hry Olgy Scheinpflugové „Okénko“ (v kině Kotva)¹³⁴
- 12.1946 pronajmutí kina Kammerlichtspiele DS Karel Čapek Ministerstvem kinofikací¹³⁵
- 18.10.1947 premiéra Vrchlického hry „Noc na Karlštejně“¹³⁶, slavnostní otevření Divadla pracujících (jinak také Čapkovo divadlo)
- 1950 DS Karel Čapek začleněn do DS ZK národního podniku Karna¹³⁷
- 1957 velká část členů DS ZK Karna odchází do vznikajícího DS ZK Energetiky
- 13.12.1967 obnovení DS Karel Čapek při Městském divadle Děčín pod zřizovatelem Kulturní a společenské středisko Děčín, bývalá členská základna DS ZK Karna vstupuje do obnoveného DS Karel Čapek
- 1968 DS KČ se s dramatem „Madridské nokturmo“ (režie František Pflanzler) od A. Kožíkové dostal do širšího výběru pro Jiráskův Hronov
- 1970 K. Čapek, J. Bor: „Zuzana Vojířová“ (režie František Pflanzler)
- 1971 J. Steinbeck: „O myších a lidech“ (režie Jan Kumprecht). Tato inscenace na Libochovickém divadelním létě, okresní ochotnické přehlídce, obdržela 1. místo a řadu ocenění za herecké výkony (J. Barták, J. Zelinka) i za režii (J. Kumprecht). Josef Dědič byl oceněn zvláštním uznáním za dlouholetou ochotnickou práci a výborný herecký výkon.
- 1973 M. Achard: „Idiotka“ (režie František Pflanzler)
L. Vejnarová a J. Barták obdrželi ceny za herecký výkon na přehlídce Libochovické divadelní léto.
- 1974 DS KČ má 40 členů
- 1975 G. Fiugeredo: „Liška a hrozny“ (režie František Pflanzler)
- 1988 DS KČ má 53 členů
Uvedena inscenace hry Jiřího Hubače „Generálka“ v režii Rudolfa Luska, dosud nejnavštěvovanější inscenace souboru (19 repríz).
- 1992 P. Bečka: „Vikýř“ (režie Rudolf Felzmann) – uvedena světová premiéra hry, inscenace se dostala na národní přehlídku činoherního a hudebního divadla v Třebíči.
A. Goldflamm: „Tzv. sci-fi“ (režie Pavel Panenka) - účast na přehlídce Jiráskův Hronov
- 1993 1. ročník přehlídky Děčínská brána
- 2002 E. E. Kisch: „Vrahova matka“ (režie Josef Doležal) - účast na přehlídce Jiráskův Hronov
Josefu Doležalovi byl udělen Zlatý odznak J. K. Tyla skvělá ocenění v celostátním kole soutěže monologů a dialogů
- 2003 J.-P. Sartre: „S vyloučením veřejnosti“ (režie Vladimír Huk) - účast na národní přehlídce činoherního a hudebního divadla v Třebíči
- 2005 Evě Dědičové byl udělen Zlatý odznak J. K. Tyla
Naděždě Nové byl udělen Zlatý odznak SČDO

2006 A. Ayckbourn: „Aby bylo jasno“ (režie MgA. Petr Michálek)
2007 Josefu Bartákovi byl udělen Zlatý odznak J. K. Tyla

Statistiky

1946-1950 uvedeno 54 premiér ¹³⁸

Použité rozhovory

- Pavel Panenka, od roku 1987 člen DS KČ, v devadesátých letech předseda DS KČ
- Eva Dědičová, členka DS Karel Čapek Děčín, od roku 1946 se aktivně podílí na ochotnické činnosti v Děčíně
- Naděžda Nová, členka DS Karel Čapek od roku 1967, od roku 1945 se podílela na ochotnické činnosti v Děčíně, nejčastěji jako nápověda.

Další informace

- <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=3934>
- Josef Doležal: Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese
- 1. díl kroniky DS Karel Čapek (1945-1950), kroniky DS Karel Čapek z let 1967 až 2008
- <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka&id=61>

SOMD a DSO

Děčínský symfonický orchestr (dále DSO) byl založen 9. září 1962 jako amatérské hudební těleso. Stalo se tak z popudu Komise školství a kultury MNV, která na tento den svolala aktiv děčínských amatérských hudebníků. V prvních sezónách vystupoval pod názvem Symfonický orchestr města Děčína (SOMD). První zkouška proběhla v děčínském městském pivovaru 10. září 1962, krátce poté, 6. listopadu 1962 se „*orchestr představil veřejnosti při znovuootevření Městského divadla Děčín.*“

Prvním dirigentem DSO se stal Václav Nováček, jenž v souboru působil až do roku 1967. Ústřední postavou byl poté až do roku 1993 Josef Waldmann, profesor děčínského gymnázia. Ten působil nejen jako umělecký vedoucí DSO, ale také jako sbormistr vedl Dívčí komorní sbor gymnázia v Děčíně a Pěvecké sdružení děčínských učitelek. Roku 1982 vznikl smíšený pěvecký sbor DSO, Děčínský pěvecký sbor. „*Je pozoruhodné, že k DSO se v amatérské linii váží i další soubory, Děčínský pěvecký sbor a Děčínské barokní kvarteto, v linii profesionální Kruh přátel hudby,*“ říká Rudolf Felzmann. Ve spolupráci DSO se sbory bylo možné připravovat i skladby na obsazení obtížnější.¹³⁹

V letech 1968 až 1971 byl druhým dirigentem DSO Jindřich Hándl.¹⁴⁰ Poté, co Josef Waldmann odešel ze své funkce dirigenta, DSO mezi lety 1993 a 2001 dirigoval Petr Holubec a spolupráce s Děčínským pěveckým sborem se dále rozvíjela.¹⁴¹ Od roku 2002 „*orchestr dirigují střídavě Norbert Baxa, šéf opery Severočeského divadla opery a baletu v Ústí nad Labem, a Pavel Baxa, sbormistr opery Severočeského divadla opery a baletu v Ústí nad Labem,*“ píše se na webových stránkách DSO.¹⁴²

Roku 1967 se uskutečnil první zahraniční zájezd Děčínského symfonického orchestru. DSO podnikl cestu po Polsku, při níž „navštívil města Rybnik, Wodzislaw a Zabrze.“ Další zájezd DSO podnikl v únoru 1974 do německého města Zhořelec. Do Zhořelce DSO zavítal také v březnu 1977. V květnu 1989 DSO navštívil francouzské město Longuyon a vystoupil na slavnostním koncertu ve Verdunu. O rok později DSO podnikl zájezd do rakouského města Gäserndorf.¹⁴³

Počet členů tělesa se v průběhu let měnil,¹⁴⁴ a tak bývalo obtížné obsadit všechny nástroje.¹⁴⁵ Z výroční brožurky se dozvídáme, že v roce 1972 bylo členů 56 a že „*orchestr byl řízen devítičlenným výborem,*“ jenž se scházel jednou za měsíc a „*řešil organizační záležitosti a dramaturgii*“ orchestru. V roce 1992 měl soubor členů 40.

O velkém významu DSO svědčí i ocenění ze strany města. V dobových dokumentech se dočteme, že roku 1963 MNV Děčín orchestru udělil Čestné uznání, roku 1967 orchestr ocenil MNV Děčín „*poděkováním za vzornou reprezentaci města u příležitosti pátého výročí svého založení.*“ O rok později DSO obdržel titul Budovatel města. Roku 1972 následovalo Čestné uznání od rady ONV v Děčíně, v květnu 1982 orchestr obdržel Cenu města Děčína.¹⁴⁶ V současné době se s podobným způsobem uznání práce pochopitelně nesetkáváme, podpoře města však DSO těší stále.

Stalo se tradicí, že DSO ročně připraví tři koncerty vážné hudby, s nimiž vystoupí v Městském divadle Děčín.¹⁴⁷ Brožurka z roku 1982 nás zpravuje, že „*v prvních letech existence orchestru se vždy alespoň jeden z nastudovaných programů reprízoval v některém okolním městě, ale poslední dobou (tzn. počátkem 80. let, pozn. aut.)*

se zájezdy nedaří organizátorům zajistit.“ Okolními městy se rozumí mimo jiné Rumburk, Jílové, Mikulášovice a Benešov nad Ploučnicí. Zvláštní koncerty se provádějí u příležitosti různých jubileí (200. výročí narození L. van Beethovena, 300. výročí narození J. S. Bacha, 150. výročí narození A. Dvořáka a podobně).

Na koncertech DSO hostovalo velké množství profesionálních umělců skvělého renomé. Mezi jinými je třeba připomenout klavíristu Borise Krajného, flétnistu Václava Žilku či violoncellistu Rudolfa Lojdu, jenž jako první profesionální hudebník vystoupil s DSO 9. 4. 1964. Brožura z roku 1982 uvádí, že i „*pravidelná spolupráce se špičkovými sólisty pomáhá udržet dobrou úroveň orchestru.*“ Prestiž DSO podtrhuje také fakt, že provedl dokonce i premiéry skladeb soudobých autorů jako Jiří Berkovec a Boris Čajkovskij.¹⁴⁸

Dnes je tomu rok, co DSO slavil pětatřicáté výročí své existence a na slavnostním koncertu uvedl Dvořákovu Novosvětskou symfonii. „*Jen málo měst město se může pochlubit takovým fenoménem, jako je symfonický orchestr, který funguje systematicky několik desítek let. DSO každým rokem připraví tři koncertní premiéry, což zvládne jen málokteré amatérské těleso. Takto dlouhá a hlavně nepřerušovaná tradice je velkou zácností,*“ shledává Rudolf Felzmann.

Statistiky

Odezva ze strany obecnostva byla vždy velmi příznivá, v jedné výroční brožurce se dokonce píše, že „*koncerty orchestru patří k nejnavštěvovanějším.*“ V letech 1972 až 1982 byla průměrná návštěvnost 348, v letech 1977 až 1982 382.¹⁴⁹ Zřejmě vůbec nejoblíbenější jsou koncerty předvánoční, kdy DSO pravidelně provádí Českou mši Jakuba Jana Ryby.

Dirigenti SOMD a DSO

1962 – 1967	Václav Nováček
1968 – 1971	Jindřich Hándl
1967 – 1993	Josef Waldmann
1993 – 2001	Petr Holubec
od 2002	Norbert Baxa a Petr Baxa

Historický přehled

9.9.1962	založení SOMD
6.11.1962	první koncert SOMD u příležitosti znovuotevření městského divadla
20.6.1970	zahajovací koncert cyklu Děčínská nokturna, slavnostní otevření Růžové zahrady (DSO)
21.4.1971	Při KaSSu byl založen Kruh přátel hudby, jenž měl roku 1972 151 členů.
5. a 6. 1965	spolupráce DSO s děčínskými ochotníky na hře Fidlovačka
1967	zájezd DSO do Polska
1. 1972	spolupráce DSO s DS Karel Čapek na hře Nebe na zemi
2. 1974	zájezd DSO do Zhořelce (dnešní SRN)
5. 1989	zájezd DSO do Longuyonu (Francie)
1990	zájezd DSO do Gäserndorfu (Rakousko)
1993	Josef Waldmann postupuje funkci dirigenta Petru Holubcovi
2001	Petr Holubec předává post dirigenta Norbertu Baxovi

2007

slavnostní koncert u příležitosti 45. výročí založení DSO

Další informace

- Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971
- 20 let symfonického orchestru Děčín, Děčín, 1982
- Děčínský symfonický orchestr 1962 – 1992
- <http://www.dso.nawebu.info/pmwiki.php>

Slovo závěrem

Malý rozsah této brožury neumožňuje zabývat se všemi ochotnickými spolky, které v Děčíně a blízkém okolí působily, ani zacházet do všech podrobností. Je jisté, že téma by se dalo dále rozvíjet. Otvírá se tak prostor pro další práce. Příští badatelé mohou zkoumat minulost desítek spolků, jejich hereckých osobností i úspěchů. Nezbyvá než popřát mnoho zdaru jim, ochotníkům i městskému divadlu.

Přehled ředitelů Městského divadla Děčín

Gustav Franz Pilz	1918 -1939
Alfred Huttig	1939 (viz Fest-Programm)
Anton Grund	1939-1945
Dod'a Pražský	1945-1950 (přibližně)
Josef Kovalský-Novotný	1.9.1950 - 1954
Josef Fairajzl	zřejmě počátek 60. let
František Faltis	1967, ředitel
Jan Kumprecht	1968, vedoucí 1971, vedoucí
Jiřina Kubíčková	vedoucí divadla 1978
Vladimír Vajner	vedoucí divadla 1985 (přibližně) - 1990
Rudolf Felzmann	1990-2002 (od roku 1992 ředitel samostatného divadla)
Žaneta Křováková	2002-únor 2004
MgA. Petr Michálek	od března 2004

Při sestavování přehledu ředitelů nebylo možné zjistit u každé osobnosti, kdy přesně děčínské divadlo vedla. Bylo nutné vycházet z dobových brožurek, vzpomínek pamětníků a ze skoupých zpráv v dobových publikacích. S úplnou přesností a plnou jistotou se nedá zachytit zejména období mezi lety 1954 a 1989, kdy divadlo nebylo samostatné a ve většině případů nemělo ředitele, ale pouze vedoucího. Kvůli tomu jsou uvedena pouze data, jež lze potvrdit na základě smluv, dopisů, tiskovin či jiných dokumentů.

Od 1.11.1954 bylo Městské divadlo Děčín podřízeno Domu osvěty, po roce 1963 se jeho zřizovatelem stal KaSS Děčín.

Dům osvěty

Jaroslav Raus 1957, do 13.5.1958

Kulturní a společenské středisko Děčín

E. Vítek 1968
Josef Cuc 1971,1975
J. Macoňuková 1980
Jaroslava Šulcková zhruba od roku 1985

Seznam použité literatury

Ročenky, výroční zprávy, kratší publikace a letáky

Spielzeit 1939/40, Vereinigte Stadttheater Aussig-Tetschen-Bodenbach
Fest-Programm der ersten Spielzeit im Grossdeutschen Reich, Spielzeit 1938/39, Neues Grandtheater
Bühnenblätter der Vereinigen Stadttheater Aussig, Tetschen-Bodenbach, Kurtheater Marienbad
Kulturní ročenka 1966, Školská a kulturní komise ONV v Děčíně, 1966
Kulturní ročenka 1967, Kulturní správa ONV v Děčíně, 1967
Kulturní ročenka 1968, Kulturní správa ONV v Děčíně, 1968
Kulturní ročenka 1969, Kulturní správa ONV v Děčíně, 1969
Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971, kolektiv, 1971
20 let symfonického orchestru Děčín, Děčín, 1982
Děčínský symfonický orchestr 1962 – 1992, Děčín, 1992
Výroční zprávy Městského divadla v Děčín z let 2005-2007

Kroniky

1. díl kroniky DS Karel Čapek Děčín
1. a 2. díl kroniky DS ZK RÚT
Kronika J. K. Tyl Chrochvice

Statistiky

Statistiky a dokumenty ONV Děčín, dostupné v SOA Litoměřice, pobočka Děčín.
Seznam jednotek zařízení občanské vybavenosti sídel k 31. 5. 1976, Český statistický úřad, odbor statistiky obyvatelstva a životní úrovně
Seznam jednotek zařízení občanské vybavenosti sídel k 31. 5. 1981, Český statistický úřad, odbor statistiky obyvatelstva a životní úrovně
Seznam jednotek zařízení občanské vybavenosti sídel k 31.12.1987, Český statistický úřad, odbor statistiky obyvatelstva a životní úrovně
Pasporty Ministerstva kultury ČSR, pasporty divadelních scén v okrese Děčín, 1976, sestavila J. Kubičková
Pasporty Ministerstva kultury ČSR, pasporty divadelních scén v okrese Děčín, 1977, sestavila paní Gallatová
Materiálně technický stav divadel, Informace o současném stavu materiálně technické základny profesionálních divadel a plnění programu jejich modernizace a rekonstrukce, 1985
Sociologický průzkum návštěvníků divadla. Marketingová kancelář Puls s.r.o., 1998, Děčín, s.19 a 22

Dobový tisk

Kam za kulturou, leden 1982 - leden 1985
Kultura a sport, březen 1966 – duben 1968
Kultura, květen 1968 – březen 1969
Kultura metodický zpravodaj OKS Děčín, leden 1973 – leden 1990
Menu, Místní časopis pro duševní stravování, Demonstrační vydání u příležitosti padesáti let českého divadla v městě Děčíně. říjen – listopad 1995

Jiné dokumenty

Rozhlasová hlášení a zápisy, korespondence Městského divadla Děčín, plakáty dostupné v SOA Litoměřice, pobočka Děčín.

Odborné publikace

DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.*

HERR, Alfred *Heimatkreis Tetschen-Bodenbach, Städte und Gemeinden.* Zweite, unveränderte Auflage, 1993

HOFMAN, Josef, referent ONV v Děčíně, a kolektiv *České Švýcarsko s tepnou lodní dopravou.* Děčín, 1947

SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení.* 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. ISBN 80-238-1436-2

SMETANA, Jan *Město Děčín a okolí.* Dialog, 1994. ISBN 80-85843-36-6

Internetové stránky

Internetové stránky DSO, dostupné z URL: <http://dso.nawebu.info/pmwiki.php>

Internetová databáze českého amatérského divadla, dostupná z URL:

www.amaterskedivadlo.cz

Internetové stránky Českého rozhlasu, dostupné z URL:

http://www.rozhlas.cz/izurnal/ozvenydne/_zprava/62702

Internetové stránky Petra Michálka, dostupné z URL: www.petrnichalek.cz

Internetové stránky kina Sněžník, dostupné z URL: <http://www.kinosneznik.cz/client/?p=clanky/historie>

Internetové stránky Městského divadla Děčín, dostupné z URL:

<http://www.divadlodecin.cz/client/>

Internetový časopis NeKultura.cz, dostupný z URL: <http://www.nekultura.cz/>

Byly použity následující fondy děčínské pobočky SOA Litoměřice:

fondy ONV Děčín K 142, K 640, K 1048, K 1049, K 1050

Divadelní spolek Karel Čapek (fotoalbum)

Poznámky k textu

1. SMETANA, Jan *Město Děčín a okolí*. Dialog, 1994. s. 61
2. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 1
3. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
4. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
5. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 1
6. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
7. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*.s. 1
8. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 1
9. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 1
10. Pasport Ministerstva kultury z roku 1977 uvádí rok výstavby 1900, v kulturní ročence 1967 je uvedeno, že divadlo bylo dostavěno roku 1902. Rok 1901 zase uvádí kniha Hany Slavíčkové SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. vydaná roku 1997. Z této publikace je citováno, protože se jedná o nejaktuálnější důvěryhodný zdroj.
11. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
12. Do začátku devadesátých let v místě bývalém divadelním hotelu bylo podnikem Restaurace a jídelny pronajímáno několik menších bytů. V prostoru dnešního divadelního Divadelního klubu byl za komunistického režimu Divadelní restaurace. (viz SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 141)
13. *Kulturní ročenka 1967*, s.19, kolektiv
14. Německé texty užívají termínu „Theater-Varieté“, což napovídá o charakteru programu. Pro výše zmíněný hotel byl znám jako „Theater-Hotel“ (viz SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140). Pamětníci vzpomínají, že pověst tohoto podniku byla nevalná, jelikož ve Varieté se konala také taneční vystoupení, baletky pak měly k dispozici pokojíky v tzv. divadelním hotelu. Podle pamětníků ještě po druhé světové válce některé architektonické prvky odkazovaly na bývalé varieté.
15. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
16. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
17. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
18. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
19. viz též HERR, Alfred Herr *Heimatkreis Tetschen-Bodenbach, Städte*

- und Gemeinden. Zweite, unveränderte Auflage, 1993 s. 120*
20. SMETANA, Jan *Město Děčín a okolí*. Dialog, 1994. s. 61
 21. Alfred Herr se též domnívá, že osobnost ředitele Pilze stála za zrodem městského divadla. Viz HERR, Alfred Herr *Heimatkreis Tetschen-Bodenbach, Städte und Gemeinden. Zweite, unveränderte Auflage, 1993 s. 120*
 22. Tahy tvoří technickou část provaziště divadla a slouží jako zařízení na vytahování divadelních dekorací.
 23. <http://www.divadlodecin.cz/client/?p=clanky/historie>
 24. Míni se zde dnešní kino Sněžník.
 25. Dochovaly se jednotlivé české plakáty z let 1925 a 1937. A tak víme alespoň tolik, že 7. září 1925 byly v Podmoklech uvedeny Hoffmanovy povídky, 8. září Dalibor a 11. září Hubička v podání Divadla sdružených divadel východočeských. Jednalo se tedy o čtyřdenní zájezd.
 26. Ústřední matice divadelního ochotnictva československého (založena 1886, rozpuštěna 1951).
 27. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 1
 28. Pravděpodobně právě tato scéna je zaznamenána v mapové příloze čtvrtého dílu Dějin českého divadla jako scéna s českým provozem. ČERNÝ, František (hlav. red.): Dějiny českého divadla IV. Činoherní divadlo v Československé republice a za nacistické okupace
 29. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 1
 30. SMETANA, Jan *Město Děčín a okolí*. Dialog, 1994. s. 61
 31. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
 32. Fest-Programm der ersten Spielzeit im Grossdeutschen Reich, Spielzeit 1938/39, Neues Grandttheater
 33. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 141
 34. V Městském divadle Děčín se hrálo německy od jeho postavení, čeština definitivně vystřídala němčinu na podzim 1945.
 35. Například před samotným programem jsou uvedeny citace nacistických pohlavárů, a to jak samotného Hitlera, tak dalších stranických špiček, ministra propagandy Goebbelse, velitele letectva Göringa, bývalého vůdce SdP Konrada Henleina, SSmana Krebse a krajského předsedu NSDAP Hausmanna. Za nimi následují fotografie děčínského starosty Johna a podmokelského starosty Stumpfa v uniformách SS.
 36. HOFMAN, Josef, referent ONV v Děčíně, a kolektiv *České Švýcarsko s tepnou lodní dopravy*. Děčín, 1947. s. 34
 37. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 141
 38. Opravy probíhaly postupně, aniž by byl narušen chod divadla.
 39. HOFMAN, Josef, referent ONV v Děčíně, a kolektiv *České Švýcarsko s tepnou lodní dopravy*. Děčín, 1947. s. 34
 40. HOFMAN, Josef, referent ONV v Děčíně, a kolektiv *České Švýcarsko s tepnou lodní dopravy*. Děčín, 1947. s. 34
 41. HOFMAN, Josef, referent ONV v Děčíně, a kolektiv *České Švýcarsko s tepnou lodní dopravy*. Děčín, 1947. s. 34

42. HOFMAN, Josef, referent ONV v Děčíně, a kolektiv *České Švýcarsko s tepnou lodní dopravou*. Děčín, 1947. s. 34
43. 7. února 1956 bylo na opravy přiděleno 125 000 Kč. Rekonstrukci provedlo družstvo Instala.
44. *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1967*, s. 19
45. *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1967*, s. 19. Profesionální divadelní soubor hrál ve Varnsdorfu od roku 1952 pod názvem Severočeské divadlo v Liberci, scéna Varnsdorf. V padesátých letech varnsdorfské divadlo procházelo změnami názvů a zřizovateli.
46. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 141
47. *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1967*, s. 19
48. *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1967*, s. 19
49. *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1967*, s. 19
50. Pro představu můžeme uvést, že právě v březnu 1966 byli Děčínští zváni na čtyři koncerty, šest divadelních představení a pět představení pro děti. Část těchto představení, zejména těch dětských, zajišťovaly různá ochotnická sdružení. Byly to loutkové divadlo ZK Energetiky Děčín, dětský kroužek KDS a dramatický kroužek ZK Energetiky Děčín.
51. Divadelnímu studiu je v této práci věnována samostatná kapitola.
52. Divadelnímu souboru ZK Energetiky je v této práci věnována samostatná kapitola.
53. Zřejmě „divadelní ochotnický spolek“.
54. V únoru 1968 tu vyvíjely činnost Dětské divadelní studio pod vedením Jaroslavy Seidlové, 100 jan s vedoucím Václavem Peterkou a Mikrofór Jiřího Lipského.
55. Pokus o založení koncertního předplatného se však setkal s neúspěchem, měsíčník *Kultura a sport* se dokonce vyjádřil tom smyslu, že „*tuzemské obecenstvo tyto umělecké hodnoty (miněno vystupující umělce a tělesa, pozn. aut.) přehlíží.*“ Vedení divadlo prostřednictvím měsíčníku *Kultura a sport* stěžovalo i na časté pozdní příchody návštěvníků.
56. *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1968*, s. 22
57. Od roku 1964 ve Varnsdorfu fungovala stálá scéna, počet návštěvníků divadla neustále stoupal. Pozoruhodný je i zájem mladých, protože právě mladí podle statistik tvořili většinu publika. Například v roce 1966 tak bylo mezi diváky 20 535 dospělých a 24 296 mladých diváků. O atraktivitě varnsdorfské scény svědčí i to, že 300 zájezdových autobusů ročně přivázelo na 15.000 diváků z celého Šluknovského výběžku. Tím však kulturní život ve Varnsdorfu nekončil. Ročenka uvádí, že v roce 1967 tu zahájilo činnost Divadelní studio, které pořádalo večery poezie v kavárně Táborit. Divadelním ochotníkům byla od roku 1967 k dispozici půjčovna kostýmů. Viz *Kulturní ročenka okresu Děčín za rok 1968*, s. 18-20
58. *Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971*, s. 3-4
59. *Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971*, s. 3-4
60. *Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971*, s. 3-4
61. viz měsíčně vydávané oběžníky *Kultura*
62. *Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971*, s. 4
63. *Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971*, s. 4
64. *Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971*, s. 24-25
65. Seznam jednotek zařízení občanské vybavenosti sídel k 31. 5. 1976, Český

- statistický úřad, odbor statistiky obyvatelstva a životní úrovně
66. Jak potvrzují pasporthy ministerstva kultury, tento stav se během osmdesátých let neměnil.
 67. Pasporthy Ministerstva kultury ČSR, pasporthy divadelních scén v okrese Děčín, 1976, autor: J. Kubíčková. Tento dokument doplňuje jiný výkaz pro československé ministerstvo kultury, sestavený zřejmě paní Gallatovou (podpis je nečitelný) 31. ledna 1977, který uvádí jinou plochu jeviště a hlediště.
 68. Pasporthy Ministerstva kultury ČSR, pasporthy divadelních scén v okrese Děčín, 1977, autor: Gallatová. Je pravděpodobné, že skutečnou velikost jeviště postihuje lépe pasport z roku 1977 a údaj pasportu z roku 1976 je nadhodnocený.
 69. Klub pracujících organizoval akce charakteru naprosto různého – od kurzů tance přes koncerty populárních skupin po estrádní pořady.
 70. Pokud budeme vycházet ze zpravodaje Kultura, v osmdesátých letech se ve Varnsdorfu konalo zhruba osm kulturních představení měsíčně. Mezi ně se však počítaly i tři až čtyři koncerty populárních skupin a zpěváků, estrádní show a podobné akce. V děčínském divadle nepravidelně vystupovali národní umělci v debatních pořadech.
 71. Z programu na září 1983 vyčteme, že se divákovi nabízely jen koncerty populární hudby, pohádky a galaprogram u příležitosti Dnů kultury NDR v ČSSR. Dá se říct, že tento výběr byl typický pro celé normalizační období. Můžeme jej vysledovat již v letech sedmdesátých, pokračoval až do pádu komunistického režimu v roce 1989. Nebylo by však dobré opomenout, že i přesto v Děčíně koncertovala tělesa jako Talichovo kvarteto či Smetanovo kvarteto.
 72. Materiálně technický stav divadel, Informace o současném stavu materiálně technické základny profesionálních divadel a plnění programu jejich modernizace a rekonstrukce, 1985. V příloze je uvedeno, že rekonstrukce elektroinstalace a tahů bude realizována v letech 1986-87, celková částka vyčleněná na opravné práce činila 1.216.000 Kčs.
 73. <http://www.divadlodecin.cz/client/?p=clanky/historie>
 74. Rudolf Felzmann v předchozích letech pracoval jako režisér v Divadle pracujících Most. <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=1682>
 75. „*Když jsem v Mostě dal jako režisér výpověď, naskytla se mi příležitost řídit děčínské divadlo. To jsem tehdy již znal, kde jsme s mosteckým divadlem hostovali. Bylo ale i období, kdy jsme odmítali do Děčína jezdit právě pro děsivý stav technologie na jevišti a proto, že zde nebylo obecnstvo. Hrál se tu pro deset, patnáct lidí. Toto jsem podědil. Když jsem začínal, na dobrá představení mi chodilo asi dvacet lidí. První tři, čtyři sezony byly úpěnlivý boj za to dostat lidi do divadla. Odvítelo se to i od toho, že jsme museli dát do pořádku jevištní tahy, abychom mohli zvat inscenace s efektnější výpravou,*“ uvedl Rudolf Felzmann.
 76. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 141
 77. SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 141
 78. <http://www.divadlodecin.cz/client/?p=clanky/historie>
 79. <http://www.divadlodecin.cz/client/?p=clanky/historie>
 80. Sociologický průzkum návštěvníků divadla, listopad 1998, marketingová

kancelář Puls s.r.o., s.19 a 22

81. viz SLAVÍČKOVÁ, Hana *Děčínská zastavení*. 1. vyd. Amici Decini, 1997 Státní oblastní archiv Litoměřice, 1997. s. 140
82. Soutěž ochotnických souborů, pořádaná od roku 1931 každoročně v Hronově. Od 1949 je Jiráskův Hronov školou ochotnického divadla. <http://www.cojeco.cz/> Jiráskův Hronov je celostátní přehlídka amatérského divadla obohacená o účast zahraničních souborů. Akce má nesoutěžní charakter, každoročně se ale předává neoficiální cena – Zlatý Alois. Nosným pilířem festivalového ruchu je takzvaný hlavní program sestavený z inscenací, které byly doporučeny k účasti ze všemožných soutěžních divadelních přehlídek. Hrají se většinou dva kusy denně dvakrát až třikrát, a to hlavně v Sále Josefa Čapka a v Divadle Aloise Jiráska. <http://www.nekultura.cz/>
83. Příčinou je, že se polovina souborů představila na přehlídce a Divadelní Třebíč, v roce 2008 však bylo rozhodnuto, že třebíčský festival se nadále nebude pořádat.
84. *Sociologický průzkum návštěvníků divadla*. Marketingová kancelář Puls s.r.o., 1998, Děčín, s.21
85. V posledních letech se tato struktura repertoáru mění. Mírně přibýlo estrádních vystoupení, rozšiřuje se nabídka koncertů populární hudby a zvyšuje se počet studentských akademií.
86. http://www.divadlodecin.cz/client/?p=clanky/play_1
87. http://www.divadlodecin.cz/client/?p=clanky/play_1
88. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s.2
89. viz též DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 4
90. V případě DS KČ se jednalo dokonce o samostatné divadlo, jehož provoz po všech stránkách zajišťovali dobrovolníci bez nároku na honorář. Soubor Daliborka měl vlastní scénu včetně bohatého inventáře kostýmů, rekvizit a kulis. V kolektivu Daliborky začínal jako chlapec herec Jiří Zahajský.
91. J. K. Tyl Chrochvice dokonce pravidelně uváděl pohádky vlastní, například „Jak kašpárek se Šmindrou vysvobodili královnu“ a „Jak se kašpárek se Šmindrou rozhněvali“. Takto se uplatnil tvůrčí duch A. Santera.
92. Josef Doležal dokonce uvádí, že „postupně začaly být soubory hodnoceny podle procentuálního zastoupení her sovětských autorů v jejich dramaturgickém plánu.“ DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 2
93. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 2
94. To potvrzuje i Josef Doležal. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 2
95. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 2
96. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 3
97. Kronika upřesňuje, že DS ZK RÚT vznikl převzetím TJ Sokola Podmokly podnikem RÚT. Soubor pak krátce působil pod názvem Sokol Slavia Podmokly. Splynutí OS Alois Jirásek, Sokol Slavia Podmokly a Dětské scény RÚT kronika zasazuje do října 1950. Pravopis názvu spolku není plně ustálen. Sama kronika spolku uvádí verzi krátkou (RUT) i dlouhou (RÚT). Krátkou variantu můžeme

- rovněž vidět na tablu souboru z roku 1951. Databáze českého amatérského divadla a práce Josefa Doležala uvádějí pouze název DS ZK RÚT, proto je dlouhá varianta v této publikaci upřednostněna.
98. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 99. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 3
 100. Stojí za zmínku, že třeba premiéra Mordové rokle proběhla v Čapkově divadle na děčínském břehu. Obzvláště často DS ZK RÚT hostoval na scénách J. K. Tyla Chrochvice, DS Karel Čapek a v Jílovém. Velmi úspěšný zájezd do Litoměřic se uskutečnil 6.11.1952. DS ZK RÚT představil některé pohádky i v mateřských školách.
 101. Soběslavský plán byl převod spolků v kulturně umělecké soubory ROH, ČSM, JZD a osvětových zařízení. Byl vyhlášen roku 1950. <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=kalendar&id=543>
 102. To znamená, že děčínské divadlo mělo vyprodáno.
 103. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 104. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 105. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 106. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 107. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 5
 108. 1. díl kroniky DS ZK RÚT
 109. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 110. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 111. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. s. 6
 112. Původní název spolku, používaný v letech 1946 až 1950. Název DS Karel Čapek se užívá od roku 1967.
 113. Dvojměstí Děčín-Podmokly bylo spojeno v jeden celek teprve před několika málo lety. Podmokelská strana se nacházela na levém břehu Labe, na pravém se rozkládala část Děčínská. To bylo důvodem přežívající vzájemné nevráživosti. „Po vzniku ČSR pokračoval rozvoj obou měst až do roku 1942, kdy bylo dvojměstí Děčín – Podmokly, spolu se Starým Městem, sloučeny do jednoho města pod názvem Děčín, které dále používá původní znak královského města. Po roce 1945 se město postupně sloučilo s okolními samostatnými obcemi (Rozbělesy, Chrochvice, Želenice, Vilsnice, Bynov, Bělá, Boletice, Nebočady, Březiny, takže současný Děčín má 35 částí,“ popisují webové stránky města Děčina. Na nevráživost divadelníků z Děčina a Podmokel vzpomíná Jaroslava Jiroutková, mimo to je zachycena i v kronice DS ZK RÚT.
 114. Spolek městských ochotníků Podmokly-Děčín byl založen koncem roku 1945.
 115. 1. díl kroniky DS KČ Děčín (léta 1945 až 1950)
 116. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese*. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla*

- v *Děčínském okrese.*, s. 5
117. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
118. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
119. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
120. 1. díl kroniky DS Karel Čapek
121. Díky široké členské základně (v roce 1947 zhruba 120 lidí) a velkému počtu režisérů bylo běžnou praxí, že zatímco „jedna hra byla na jevišti, druhá se četla, třetí byla opakovačka,“ objasňuje Eva Dědičová.
122. <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=3934>
123. Bývalí členové DS Karel Čapek, kteří se oddělili od DS Karna, se rozešli do souborů DS ČSD, DS Škodovy závody a Kovohutě. Podle Evy Dědičové však činnost těchto kolektivů neměla dlouhého trvání.
124. Pozemek, na němž stálo Čapkovo divadlo, jinak známé také jako Divadlo pracujících, bylo určeno k výstavbě okresního výboru KSČ. Josef Doležal k dodává, že „ještě počátkem šedesátých let (budova) sloužila jako skladiště Kovomatu.“ DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
125. <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=3934>, DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 3
126. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
127. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
128. Tzv. Pohárek je tříkolovou soutěží českých divadelních ochotníků v monologiích a dialozích.
129. Děčínská brána je oficiálně Severočeská krajová přehlídka činoherního divadla.
130. „Osobnosti jako pan Barták, paní Dědičová, manželé Panenkovi i další jsou lidé, kteří umí dělat divadlo, vědí kam směřují. Soubor by však potřeboval silného dramaturga a režiséra,“ řekl Rudolf Felzmann (1990-2002 ředitel MdD).
131. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
132. 1. díl kroniky DS KČ Děčín
133. 1. díl kroniky DS KČ Děčín
134. <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=3934>
135. 1. díl kroniky DS KČ Děčín
136. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 3
137. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 3
138. DOLEŽAL, Josef *Fakta o vývoji českého ochotnického divadla v Děčínském okrese.* s. 5
139. Webové stránky DSO navíc uvádějí, že „pod jeho taktovkou provedl orchestr takové skladby jako *Magnificat J. S. Bacha, Dvořákovu Stabar Mater, Biblické písně, některé symfonie Mozartovy a Beethovenovy.*“
<http://dso.nawebu.info/pmwiki.php>
140. Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971

141. <http://dso.nawebu.info/pmwiki.php>
142. <http://dso.nawebu.info/pmwiki.php>
143. Děčínský symfonický orchestr 1962 – 1992
144. Webové stránky orchestru upřesňují, že orchestr měl zpočátku „10 hráčů prvních houslí, 8 sekundistů, 5 violistů, 6 violoncellistů, 3 kontrabasy, 2 flétny, 2 hoboje, 3 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky a hráče na bicí nástroje. S výjimkou několika učitelů hudební školy byli všichni hudebními amatéry, tedy lidmi různých profesí. V té době nepotřeboval orchestr profesionální výpomoc.“
<http://dso.nawebu.info/pmwiki.php>
145. Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971
146. 20 let symfonického orchestru Děčín. Děčín, 1982
147. Ročenka Kulturního a společenského střediska města Děčína 1971
148. 20 let symfonického orchestru Děčín. Děčín, 1982
149. 20 let symfonického orchestru Děčín. Děčín, 1982

